

Nitelikli Mesleki İstihdam İçin Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulama Modeli ve Stratejileri Geliştirme Projesi

Nitelikli Mesleki İstihdam İçin Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulama Modeli ve Stratejileri Geliştirme Projesi

Editör:
Yrd. Doç. Dr. Bilsen Bilgili

2016

Bu çalışma T.C Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın desteklediği "Nitelikli Mesleki İstihdam İçin Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulama Modeli ve Stratejileri Geliştirme Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk Kocaeli Sanayi Odası'na aittir. T.C Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaz.

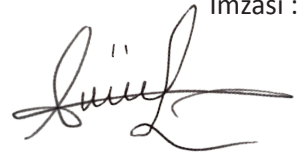
İNTİHAL

Bu raporda yer verilen bütün bilgilerin akademik ilkelere ve etik değerlere uygun olarak derlendiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, raporun özgün sonucu olmayan bütün bulgulara ve belgelere, bahse konu ilke ve değerlere uygun olarak atıfta bulunduğumu da beyan ederim.

Uzman(lar)ın Adı Soyadı :

Yrd.Doç.Dr.Bilsen BİLGİLİ

İmzası :

Uzman(lar)ın Adı Soyadı :

Doç.Dr. Emrah ÖZKUL İmzası :

TEŞEKKÜR...

2015 yılında MARKA'nın DFD Programı ile desteklenen ve Kocaeli Sanayi Odası'nın yürüttüğü "Nitelikli Mesleki İstihdam ve Sürdürülebilir Stratejiler Geliştirme Projesi" kapsamında Kocaeli'nde nitelikli meslek elemanı yetiştirme ve sürdürülebilir istihdamın sağlanması, sorunların ve ihtiyaçlarının belirlenmesi üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlardan hareketle, çeşitli strateji önerileri geliştirilmiştir.

Bu raporda yer alan "Nitelikli Mesleki İstihdam İçin Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulama Modeli ve Stratejileri Geliştirme Projesi"nin amacı, daha önceki projede geliştirilen alternatif stratejiler için Kocaeli ilinde pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi ve bu stratejilerin her birinin nitelikli mesleki istihdam yetiştirme ve geliştirme üzerindeki etkilerini belirlemektir.

Proje sürecinde, Kocaeli ilinde mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenler, öğrenciler ve veliler üzerine sektör yetkilileri ve akademisyenler tarafından bilgilendirme semineri uygulamaları gerçekleştirilmiş, TOSB bünyesindeki işletmelerde gelişmiş ülkelerdeki staj uygulamalarına benzer örnek uygulamalar kapsamına öğrenciler alınmış, teknik alan öğretmenlerinin modern işletmelerin üretim teknolojileri konusunda bilgilendirilmeleri için saha uygulamalarına tabi tutulmuş, ortaokul öğrencileri ve velileri, ortaokul rehber öğretmenleri için mesleki ve teknik liseler hakkında bilgilendirme semineri uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamaların öncesi ve sonrasında her bir araştırma grubunun algılarındaki değişimler test edilmiştir. Tüm grupların test anketleri hazırlanmadan önce derin görüşmeler yapılmış, konu başlıkları bu görüşmeler ve geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen proje sonuçlarına göre oluşturulmuştur. Projeden elde edilen sonuçlar doğrultusunda mesleki ve teknik eğitimin nitelik kazandırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması üzerindeki etkileri belirlenen stratejilerin yer aldığı rapor, sektör temsilcileri, kamu ve eğitim kurumları karar alıcıları ile paylaşılmıştır.

Proje kapsamında, projeye mali destek veren Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'na, başta proje raporunun editörlük ve araştırmacılığını yapan Kocaeli Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Bilsen Bilgili ve araştırmacılığını yapan Doç.Dr.Emrah Özkul, uygulama seminerlerine konuşmacı olarak destek veren Kanca El Aletleri Dövme Çelik A.Ş.Genel Müdürü Alper Kanca, Çiftel Elektromekanik Yönetim Kurulu Başkanı Yunus Çiftçi, Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Ali Rıza Büyükuslu, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Nihat Akkuş, Hatice Bayraktar Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Müdür Yardımcısı Kadir Yalçın başta olmak üzere, staj uygulamalarına destek veren Cengiz Makine San. ve Tic.A.Ş., Çiftel Elektromekanik San.ve Tic.Ltd.Şti., Farba Otomotiv Aydınlatma ve Plastik Fabrikaları A.Ş., Farlas Otomotiv Pazarlama A.Ş., Kanca El Aletleri Dövme Çelik ve Mak.San.A.Ş., Arpek Arkan Parça Alüminyum Enj. Ve Kalıp San.ve Tic.A.Ş., Alba Plastik San. Ve Tic.A.Ş.,Ersel Ağır Makine San.ve Tic.A.Ş., CPS Pressform San.ve Tic.A.Ş.'ye, Hatice Bayraktar Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Gebze Endüstri Meslek Lisesi, Enka Endüstri Meslek Lisesi, Mustafa Üstündağ İlköğretim Okulu, Bilgi İlköğretim Okulu öğretmen, öğrenci ve velilerine, projeye desteklerinden dolayı Kocaeli Sanayi Odası 24. Meslek Komitesi (Motorlu Kara Taşıt Araçları Sanayi Grubu) ve 25. Meslek Komitesi (Diğer Ulaşım Araçları Bakım ve Onarım Sanayi Grubu) sektör temsilcilerine katkılarından dolayı teşekkür eder, çalışma raporumuzun tüm taraflara faydalı olması temennisiyle saygılar sunarız.

Ayhan ZEYİNOĞLU
KOCAELİ SANAYİ ODASI
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

İçindekiler

İNTİHAL	I
TEŞEKKÜR	II
İÇİNDEKİLER	III
ŞEKİLLER	IV
TABLOLAR	IV
1.YÖNETİCİ ÖZETİ	6
2.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	6
3.GİRİŞ	7
4.MESLEKİ TEKNİK EĞİTİMDE MARKA DEĞERİ	8
4.1.Meslek Seçimi ve Önemi	8
4.2.Marka Değeri ve Boyutları	8
4.2.1.Marka Farkındalığı	9
4.2.2.Marka Çağrışımları/İmajı	9
4.2.3.Algılanan Kalite	10
4.2.4.Marka Sadakati/Bağlılığı	10
5.ARAŞTIRMANIN AMACI ve BULGULAR	11
5.1.Odak Grup Toplantıları ve Derin Görüşmeler	11
5.2.Mesleki ve Teknik Eğitimin Tercih Edilir Hale Getirmek ve Marka Değeri Oluşturmak Üzere Gerçekleştirilen Pilot Uygulama Sonuçları (Otomotiv Sektörü Örneği)	12
5.2.1.Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrencilerinin Seminer Uygulaması	12
5.2.2.Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Velilerine Yönelik Seminer Uygulaması	16
5.2.3.Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerine Yönelik Teknoloji Bilgilendirme Uygulaması	20
5.2.4.Ortaokul Öğrencilerinin Mesleki ve Teknik Eğitime Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Seminer Uygulaması	24
5.2.5.Ortaokul Öğrenci Velilerinin Mesleki ve Teknik Eğitime Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Seminer Uygulaması	27
5.2.6.Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki ve Teknik Eğitime Öğrenci Yönlendirmeye Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Seminer Uygulaması	29
5.2.7. Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Niteliklerinin Geliştirilmesine Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Staj Uygulaması	32
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	39
KAYNAKÇA	43

Şekiller Listesi

Şekil.1. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrencileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumlar	16
Şekil.2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Velileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları	20
Şekil.3. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Teknoloji Uygulaması Öncesi ve Sonrası Tutumları	24
Şekil.4. Ortaokul Öğrencileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları	26
Şekil.5. Ortaokul Öğrencileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları	29
Şekil.6.Ortaokul Öğretmenleri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları	31
Şekil.7.Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Öncesi ve Sonrası Tutumları	35
Şekil.8.Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulamasındaki Kazanımları İle Okuldaki Kazanımlarına Yönelik Tutumları	38
Şekil.9.Mesleki ve Teknik Okul Öğrencileri, Ortaokul Öğrencileri, Öğrenci Velileri, Teknik Öğretmenler, Rehber Öğretmenler Üzerine Gerçekleştirilen Uygulamaların Öncesi ve Sonrası Farklılıklar	40

Tablolar Listesi

Tablo.1. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Demografik Özellikleri	12
Tablo.2. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Seminer Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	13
Tablo.3. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise ÖğrencilerininSeminer Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	14
Tablo.4. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	15
Tablo.5. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Demografik Özellikleri	16
Tablo.6. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Seminer Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	17
Tablo.7. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Seminer Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	18
Tablo.8. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	19
Tablo.9. Teknoloji Saha Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	20
Tablo.10. Teknoloji Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Benzer Uygulamaların Katkısına Yönelik Tutumları	21
Tablo.11. Teknoloji Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Benzer Uygulamaların Katkısına Yönelik Tutumları	22

Tablo.12 Teknoloji Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Öğretmenlerinin Teknoloji Uygulaması Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	23
Tablo.13 Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Demografik Özellikleri	24
Tablo.14. Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	25
Tablo.15. Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	25
Tablo.16.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	26
Tablo.17.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Demografik Özellikleri	27
Tablo.18.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	27
Tablo.19.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	28
Tablo.20.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	28
Tablo.21.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	29
Tablo.22.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	30
Tablo.23.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları	30
Tablo.24.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	31
Tablo.25.Staj Uygulamasına Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri	32
Tablo.26.Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulama Öncesi İşletmedeki Uygulamalara Yönelik Tutumları	33
Tablo.27. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulama Sonrası İşletmedeki Uygulamalara Yönelik Tutumları	34
Tablo.28.Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin İşletme İle İlgili Staj Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar	35
Tablo.29.Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulaması Bitiminde İşletmeden Kazanımlarına Yönelik Tutumları	36
Tablo.30. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulaması Bitiminde İşletme İle Karşılaştırdıklarında Okuldan Kazanımlarına Yönelik Tutumları	37
Tablo.31.Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin İşletme İle Okuldan Kazanımlarına Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılıklar	38

1.YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu proje, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın 2016 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Kapsamında, Kocaeli Sanayi Odası'nın sahipliğinde hazırlanarak yürütülmüştür. 2015 yılında MARKA'nın desteklediği ve Kocaeli Sanayi Odası'nın yürüttüğü "Nitelikli Mesleki İstihdam ve Sürdürülebilir Stratejiler Geliştirme Projesi"nin devamı niteliğindedir. 2015 yılındaki projede, Kocaeli ilinin endüstriyel yapısından kaynaklanan nitelikli mesleki istihdam ihtiyacının karşılanmasında, il düzeyindeki mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, hem nitelik hem de nicelik açısından mesleki ve teknik eğitim ile ilgili olarak ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler, veliler, öğretmenler, sektörün konu olduğu çeşitli nedenlerden doğan sorunlar belirlenmiştir. Bu sorunların çözümü için çeşitli strateji önerileri sunulmuştur. Geliştirilen strateji önerilerinin mesleki ve teknik eğitimin niteliğinin artırılması, sürdürülebilirliğinin gerçekleştirilmesi üzerindeki etkilerini belirlemek üzere; teknik okul alan öğretmenleri, öğrencileri, ortaokul rehber öğretmenleri, öğrencileri ve araştırmaya dahil olan öğrenci velileri ile pilot uygulama niteliğinde deneysel çalışmalar yapılmıştır.

Araştırmada, birincil ve ikincil veriler kullanılmıştır. İkincil veriler, 2015 yılında yapılan proje araştırma sonuçları ve marka değeri oluşturmaya yönelik literatür çalışmasını içermektedir. Birincil veriler ise araştırma kapsamında gerçekleştirilen derin görüşmeler ve deneysel uygulamalardan oluşmaktadır. Bu deneysel uygulamalar; öğrencilere, velilere, ortaokul rehber öğretmenlerine mesleki ve teknik eğitim konusunda tanınmış sektör temsilcileri ve akademisyenlerin sunduğu meslek marka değeri oluşturmaya yönelik seminerler, teknik okul alan öğretmenlerinin güncel teknolojilere ilişkin bilgilenme saha çalışması, teknik okul öğrencileri için gelişmiş ülkelerde gerçekleştirilen özel staj uygulamasından oluşmuştur. 10 ortaokul öğrencisi ve 10 veli, 30 mesleki ve teknik okul öğrenci ve 30 veli, 10 teknik alan öğretmeni, 5 ortaokul rehber öğretmeninden oluşan grupların uygulama öncesi ve sonrası mesleki ve teknik öğretime yönelik tutumlarındaki değişimler test edilmiştir. Araştırma verileri SPSS istatistik programında analiz edilmiştir. Uygulamaların mesleki ve teknik eğitim ile ilgili marka değeri oluşturmaya yönelik etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalar için model olarak otomotiv sektörü seçilmiş, özellikle makine mesleki ve teknik eğitim alanına ağırlık verilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, mesleki ve teknik eğitimin nicelik ve nitelik açısından geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik olarak daha önce sunulan strateji önerilerinin uygulanabilirliği ve etkinliği belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, mesleki ve teknik eğitimde teknik alan öğretmenlerinin işletmede sahada bilgilendirilme uygulaması sonrasında, güncel teknolojiler konusunda bilgi yetersizliklerinin ve öğretimde uygulamaya aktaramamalarına yönelik eksikliklerine yönelik farkındalıklarının anlamlı bir şekilde arttığı görülmüştür. Ortaokul rehber öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik profesyonel bilgilendirme sunumu sonrasında, öğrencileri meslek liselerine yönlendirme ve motive etme konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunun, etkin bir şekilde öğrencileri meslek liselerine yönlendirmediklerine yönelik farkındalıklarının anlamlı bir şekilde arttığı belirlenmiştir. Mesleki ve teknik okul öğrencileri, ortaokul öğrencileri ve bu öğrencilerin velilerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik olarak sektör temsilcileri ve akademisyenlerin bilgilendirme seminerlerinden etkilendikleri, seminer sonrası farkındalıklarının anlamlı bir şekilde arttığı, mesleki ve teknik liselere yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Etkili staj uygulamasına katılan mesleki ve teknik okul öğrencilerinin hem mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde arttığı hem de kendilerine olan özgüvenlerinde anlamlı bir şekilde artış olduğu gözlenmiştir.

2015 yılında yapılan araştırma projesi sonucunda geliştirilen strateji önerilerinin mesleki ve teknik eğitimin imajına olumlu katkıda bulunduğu, öğrenci ve veliler düzeyinde olumlu yönde tutum geliştirdiği, benzer stratejilerin uygulanması halinde mesleki ve teknik eğitimin marka değerinin olumlu yönde geliştirilebileceği kanısına varılmıştır.

2.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırmada, birincil ve ikincil verilerden yararlanılmıştır. İkincil veriler, 2015 yılında mesleki ve teknik eğitim üzerine yapılmış proje sonuçları, marka değeri ve meslek markası konusundaki

literatür bilgilerinden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan birincil veriler için her bir hedef gruplara ait bireyler ile derin görüşmeler yapılmış, anket yöntemi kullanılmıştır.

Her grubun özelliklerine göre hazırlanan anketler seminer, saha, staj gibi uygulamalara tabi tutulan ortaokul (10), mesleki ve teknik okul makine bölümü ağırlıklı öğrencileri (30) ile velileri (40), teknik okul öğretmenleri (10), ortaokul rehber öğretmenleri (5) olmak üzere farklı gruplara uygulanmıştır. Bu uygulamalar ve örnek seçiminde bilimsel yöntemler esas alınmıştır. Bilgilendirme seminerlerindeki konuşmacılar model alınabilecek, otomotiv sektörü temsilcileri, mesleki ve teknik eğitimi alarak kariyerlerinin en üst düzeyine ulaşmış sektör temsilcisi ve akademisyenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Seminer içerikleri marka değerini oluşturan boyutlar dikkate alınarak, farkındalık, imaj/çağırışım, kalite algısı ve sadakat oluşturma çerçevesinde hazırlanmıştır. Staj uygulamasında, özellikle işyeri kuralları, iş akışı, mesleği ve kariyeri özendirmeye yönelik motive edici çalışmalar yapılmıştır. Gruplar üzerinde deneysel uygulamaları gerçekleştirilen strateji önerilerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik marka değeri oluşturmadaki etkileri belirlenmiştir.

3.GİRİŞ

Dinamikleşen rekabet ortamı ile birlikte, gerek fiziki ürün sektörü gerekse hizmet sektöründeki gelişmeler, nitelikli meslek elemanı yetiştirmek, istihdam etmek ve istihdamda süreklilik sağlamak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de geliştirilmesi gereken önemli konuların başında yer almıştır. Akademik, sektörel, sivil toplum kuruluşları ve devlet yönetimi düzeyinde bu konuda stratejiler geliştirebilmek için son yıllarda birçok araştırma ve uygulama çalışmaları yapılmaktadır. Yapılan birçok araştırmalar sonucunda meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarının birçok nedenlerden dolayı gençler ve toplum tarafından tercih edilme oranında da bir düşüş yaşanmıştır. Dolayısıyla, nitelikli meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarını tercih eden öğrenci profilinin yetenek ve beceri düzeyinde de düşüş yaşanmıştır. Yıllara yayılan bu süreç sonunda, çeşitli sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikli meslek elemanı konusunda hem nicel hem de nitel sorunlar yaşanmaya başlanmıştır. Kocaeli Sanayi Odası'nın Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın 2015 yılı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında gerçekleştirdiği bir araştırmada, Kocaeli sanayisinin mevcut ve geleceğe dönük istihdam ihtiyacı ile Mesleki ve Teknik Ortaöğretimdeki öğrenci sayısındaki artış oranlarında uyumsuzluk olduğu belirlenmiştir. Hedef alınan OECD ülkeleri, Avrupa Ülkeleri ortalaması ile Kocaeli ilinin öğrenci sayıları karşılaştırıldığında, öğrenci sayısının çok düşük olduğu görülmüştür. Kocaeli ilinin imalat yapısına benzer ülkelerin ortaöğretim mesleki ve teknik ortalaması 51,24, OECD ülkeleri ortalaması 44,0, EU ortalaması 50,4 olup, Kocaeli ilinin imalata dönük mesleki ve teknik eğitim ortalaması 21,2 olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde, Türkiye'de Kocaeli ilinin imalat kapasitesine benzer illerin imalata yönelik alan öğrenci sayıları ile karşılaştırma yapılmış, Kocaeli ilinin öğrenci sayılarının açık bir şekilde düşük olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle, Türkiye sanayisindeki yaklaşık %15'lik payı dikkate alındığında öğrenci sayılarının olumsuz yönde orantısız olduğu belirlenmiştir. Öğrenci kapasitesi artırılmazsa gelecek 5 yıl içerisinde, imalata dönük istihdam ihtiyacında ciddi sorunlar olacağı tahmin edilmektedir. Kocaeli'nin imalat sanayinin istihdam ihtiyacındaki artış ile orantılı olarak, en çok ihtiyaç duyulan makine teknolojileri, kaynakçılık, otomotiv, kimya teknolojileri gibi imalata dönük mesleki alanlardaki öğrenci sayılarının artırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan alan araştırmalarında, mesleki ve teknik eğitime yönelik hem öğrenciler hem de veliler düzeyinde olumsuz imaj algısı, düşük motivasyon, öğretmenlerin güncel teknolojiler ile uyumlu kariyer sorunları, etkin olmayan staj uygulamaları, sanayi-okul işbirliği sorunları, müfredatta öğrencilerin genel iş kuralları, kişisel gelişim, iletişim, işyeri mevzuatı, uygulama derslerinde yetersiz atölye alt yapısı gibi eğitim eksikliklerinin olduğu görülmüştür (Kocaeli Sanayi Odası Yayınları, 2015).

Meslek seçimi, çok yönlü olması nedeniyle akademisyenler ve profesyoneller başta olmak üzere tüm toplumun ilgisini çeken bir alandır ve bir mesleğin geleceği açısından bu mesleğin tercih edilmesinde etkili olan faktörlerin tespit edilmesi son derece önemlidir. Meslek seçimi meslek ve kariyer pazarlaması kapsamında ele alınan bir pazarlama faaliyetidir. Bir ürün ya da hizmet gibi mesleklerin de tercih edilmesinde çeşitli pazarlama stratejileri uygulanabilmektedir. Günümüzde her alanda olduğu gibi meslek seçiminde de hedef bireylerin mesleği tercih etmelerinde ya da mesleği sürdürmelerinde mesleklerle ilgili sivil teşkilatların (meslek odaları, birlikler gibi) büyük çaba gösterdiği görülmektedir. Dolayısıyla, meslek seçiminde bireylerin davranışlarını etkileyen tüm faktörler etkili olabilecektir. Meslek seçimini bir öğrenci/tüketici davranışı olarak ele

aldığımızda, öğrenci/tüketicilerin satın alma davranışlarını etkileyen bütün faktörler, bireylerin meslek seçimlerinde de etkili olabilecektir (Karcıoğlu, Bilgili ve Yazarkan, 2010).

Herhangi bir mesleği tercih edilen ve cazip hale getirebilmek için tıpkı ürün ya da hizmetlerin pazarlanmasında olduğu gibi marka değerinin oluşturulması, bu kapsamdaki stratejilerin uygulanması mümkündür. Meslekler için de marka değeri oluşturma kapsamında farkındalık, çağrışım/imaj, kalite algısı ve sadakat/sürdürülebilirlik stratejileri izlenebilecektir. Bu proje kapsamında, mesleki ve teknik ortaöğretime yönelik son yıllarda artan isteksizlik, olumsuz imaj, kalite algısındaki düşüş, mesleki ve teknik eğitimin öneminin farkındalığındaki azalma gibi olumsuzlukların giderilmesi için uygulanabilecek strateji önerilerinin etkinliğini belirlemek üzere öğrenci, veli ve öğretmenlerden oluşan birçok farklı gruplar üzerine uygulanan deneysel çalışmaların test sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, mesleki marka değeri geliştirmede; farkındalık, imaj, kalite ve sadakat algısında özellikle model alınabilecek sektör temsilcileri, mesleki ve teknik eğitim alarak kariyerlerinin üst noktalarına ulaşmış tanınmış kişiler ve akademisyenlerin seminerlerinin tüm gruplar üzerinde oldukça büyük etkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin etkin staj uygulamaları da yine mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi ve sürdürülmesinde etkili stratejiler olabileceği belirlenmiştir. Ortaokul rehber öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik bilgi düzeylerinin düşük olduğu, öğrencileri mesleki ve teknik liselere yönlendirmek ve motive etmekte yetersiz kaldıklarının farkına vardıkları belirlenmiştir. Teknik alan öğretmenlerinin sanayi sektöründeki teknolojik yenilikler konusundaki bilgilenme uygulaması sonucunda bu konuda yetersiz kaldıklarına yönelik farkındalıklarında artış olduğu görülmüştür.

Proje, Kocaeli Sanayi Odası'nın sahipliğinde hazırlanmış ve yürütülmüştür. Projenin finansmanı Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) tarafından Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında sağlanmıştır.

4.MESLEKİ TEKNİK EĞİTİMDE MARKA DEĞERİ

4.1.Meslek Seçimi ve Önemi

Meslek, bireylerin hayatlarını kazanmak için yaptığı ve belli bir eğitimle kazandığı bilgi ve becerilere dayalı faaliyetlerin tümüdür. Diğer bir ifadeyle meslek bireyin kendini ve yeteneklerini geliştirme yoludur ve bu yol bireyin kişilik özelliklerini, hayallerini hayat görüşünü ve değerlerini belirler. Bireyler, seçmiş oldukları meslekle de aynı zamanda kendine belli bir çalışma ortamı ile belli bir yaşam biçimi belirlemiş olur. Bireyin istek ve hayalleri, cinsiyeti ve fiziksel özellikleri, meslek hakkında bilgi düzeyleri, çevrenin etkisi ve düşünceleri, ailenin sosyoekonomik durumu, ailenin beklentisi, ve kendisi hakkındaki düşünceleri, kişinin okul başarısı ve öğretmenlerinin düşüncesi, mesleğin toplumdaki yeri, getirisi ve mesleğe olan talep, ülkenin ekonomik durumu ve teknolojik gelişmeler, çalışma alışkanlıkları, mesleki olgunluk düzeyi, benlik kavramı, özel yetenek ve zekası gibi etkenler kişinin meslek seçiminde oldukça etkin olacaktır Ömürbek ve Usul (2008, s. 172).

Mauldin, Crain ve Maunce (2000) yaptıkları çalışmada, kariyer fırsatı, konuya ilgi, öğretmen, para ve ailenin meslek tercihi üzerinde etkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Mesleği bir ürün, meslek tercihi yapacak kişiyi de bir tüketici olarak ele alan meslek pazarlamasına göre, fiziksel ürün ve hizmet sektöründe olduğu gibi pazarlama stratejilerinin bu alanda da kullanılabileceği görülmektedir. Buradan hareketle bu projede, son yıllarda hem nicelik hem de nitelik olarak düşüş gösteren mesleki ve teknik eğitimin çekici hale getirilmesinde daha önce Kocaeli Sanayi Odası tarafından yapılan proje çalışmasında önerilen stratejilerin uygulanması, meslek marka değeri oluşturma kapsamında ele alınmıştır.

4.2.Marka Değeri ve Boyutları

Bazı araştırmacılar algılanan değeri matematiksel olarak ifade etmişlerdir. Bunlar arasında Monroe, algılanan değeri, "Algılanan Tüketici Değeri = Algılanan Fayda/Algılanan Kayıp" şeklinde formüle etmiştir (1990, s.47). Schechter (1984, s.12) daha sonra Zeithaml, nitel ya da nicel, subjektif ya da objektif tüm faktörler dikkate alınarak bir tüketicinin almayı umduğu

ile verdiğinin karşılığında sağladığı fayda (1988, s.14) olarak tanımlamıştır. Treacy ve Wiersima algılanan değeri, herhangi bir mal, hizmet veya nesneden elde edilmesi beklenen tüm faydadan tüketicisinin aynı mal ve hizmeti elde etmesi için katlandığı fedakârlığın çıkarılması sonucu oluşan fark olarak değerlendirmişlerdir (1995, s.648). Görüleceği gibi algılanan faydanın algılanan maliyetlerden daha çok olması, algılanan değerın yüksek olması anlamına gelmektedir (Dursun ve Çerci, 2005, s.4). Buradan hareketle, mesleki ve teknik eğitimi tercih edecek öğrenci ya da velilerin elde edecekleri faydayı önemseyecekleri, bu yüzden mesleğin pazarlanmasında veli ve öğrencilere mesleki ve teknik eğitimin geleceğe dönük olarak kendilerine sağlayacağı fayda konusunda farkındalık oluşturulması için bilgilendirme yapılması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Mesleki ve teknik eğitimin marka değerinin artırılması için öncelikle marka değer boyutları ve bu sürecin aşamaları üzerinde durulması gerekmektedir. Tüketici temelli marka değeri farkındalık, çağrışım/imaaj, kalite algısı ve sadakat/sürdürülebilirlik olmak üzere 4 temel boyuttan oluşmaktadır (Aaker, 1991).

4.2.1.Marka Farkındalığı

Marka farkındalığı, markanın tanınırlığını, hatırlanılabilirliğini, bilgisini ve marka hakkındaki düşünceleri kapsayan bir üst tanım olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel anlamıyla, markanın tüketicisinin zihninde rakip markalarla kıyaslanarak aldığı yerdir. Marka farkındalığı, tüketicisinin zihninde ne ölçüde yer ettiği ile ilgilidir ve marka değerinin önemli bir bileşenidir (Aaker, 1991, Keller, 1993, s.53). Marka farkındalığı, markanın tüketici belleğinde edindiği yer olarak, marka tanınırlığı ve marka hatırlanılabilirliğini kapsar (Uztuğ, 2003, s.29). Tüketicilerin zihninde “markadan haberdar olmama” aşamasıyla başlayan farkındalık, sırasıyla “markanın hatırlanılabilirliği”, “markanın tanınırlılığı” ve “ilk akla gelen marka olma” şeklinde devam etmektedir. Farkındalık için marka ile ilgili isim, logo, reklam müziği, slogan gibi faktörler önem taşımaktadır. Başka bir ifadeyle, bir markanın bu saydığımız faktörler itibarıyla diğer markalardan net ayrışımı söz konusudur. Özellikle markanın ismi ve sembolleri çok yönlü ve güçlü iletişim araçlarıyla hareket edilmesine olanak sağlamaktadır (MacInnis vd., 1999, s.601).

Buradan hareketle mesleki ve teknik eğitim markasını geliştirmek ele alındığında, son yıllarda çeşitli nedenlerle tüketicisi/tercih edeni olarak öğrenciler ve velilerin zihninde, puanı düşük öğrencilerin gittiği, son çare olarak tercih edilen okullar olarak yer etmiştir. Bu noktadan bakıldığında, mesleki ve teknik eğitimin ülkemiz ve özellikle Kocaeli gibi sanayisi gelişmiş, nitelikli mesleki istihdam ihtiyacı yüksek olan yerlerde farkındalığa yönelik çalışmalar yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Mesleki eğitimde marka değeri oluşturabilmenin ilk aşaması olan farkındalık sürecine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Çeşitli reklam, tanıtım, pazarlama çalışmaları, bilgilendirme toplantıları ile farkındalık sürecine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Marka değerinin diğer aşamalarının başarılı olması bu konuyla bağlantılıdır.

4.2.2.Marka Çağrışımı/İmajı

Marka değerini oluşturan faktörlerden biri olan marka çağrışımı, son derece subjektif unsurlar içermektedir. Tüketicisinin markayla ilgili olarak zihninde oluşan her şeydir (Aaker, 1991, s.109). Başka bir ifadeyle, marka çağrışimleri hafızada markayla ilişkilendirilen ve anlam ifade eden bilgilerdir (Keller, 1993, s. 4).

Marka geliştirmenin en zor ve en önemli yönünü oluşturan marka çağrışımı, markayla ilişkilendirilen ve tüketicisi açısından markanın anlamını ifade eden bilgilerdir. Marka çağrışımının eşsiz, güçlü ve üstün olması marka değeri oluşumuna etki eden en önemli faktördür (Tek ve Özgül, 2005). Bireyler gibi, markalar da kendilerine özgü kişiliklere sahiptirler (samimi kişilik sergileyen markalar, heyecan yaratan markalar, sofistike bir hava yaratan markalar, güven ve başarıyla eşleşmiş markalar gibi). Kısaca, marka çağrışımı ya da imajı tüketicinin o marka ile ilgili algılarının, düşüncelerinin, duygularının ve markanın çağrışım yaptırdığı şeylerin bütünüdür (Kavas, 2004, s.21). Buradan hareketle, mesleki ve teknik eğitim markasının çağrışım ya da imajı daha önce Kocaeli Sanayi Odası tarafından yapılan araştırma sonuçları açısından ele alındığında, hem veliler hem de öğrenciler açısından olumsuz çağrışımlara sahiptir.

yapılan araştırma sonuçları açısından ele alındığında, hem veliler hem de öğrenciler açısından olumsuz çağrışımlara sahiptir. Ancak, farkındalık sürecinde de değinildiği üzere, öncelikle mesleki ve teknik eğitim konusunda tüketicisine doğru bilgiler aktarılması gerekmektedir. Mesleğin önemi ile ilgili bilgilendirme ve farkındalık süreçleri oluşturulmadan olumlu bir imaj geliştirmek, tüketicisi konumundaki öğrenciler ve velilerin hafızasında olumlu çağrışımlar oluşturmak pek mümkün görünmemektedir. Nitelik, tutum ve fayda boyutlarından oluşan marka çağrışımında, mesleki ve teknik eğitim açısından bakıldığında olumlu çağrışım geliştirebilmek için bu üç boyutu tanımlamak gerekmektedir. Nitelikler, doğrudan markaya konu olan meslekten beklentiler ile bu meslek ile ilgili olmayan dışsal faktörlerden oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle, mesleki ve teknik eğitim alacak öğrencinin geleceğe dönük beklentileri sosyal açıdan mesleğin nasıl algılandığı ile ilgili olduğu söylenebilir. Bu noktada, yine farkındalık basamağındaki ciddi bilgilendirme eksikliklerinin tamamlanması gerekliliği doğmaktadır. Daha sonra mesleki ve teknik eğitimin kişiye sağlayacağı performansın beklentiler ile ilintilendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Tutumlara bakıldığında, öğrenci ve velilerin zaten olumsuz bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Burada yine farkındalık yaratma sürecinin önemi ortaya çıkmaktadır. İyi bir farkındalık oluşturulmadan tutumların olumlu yönde geliştirilmesi oldukça güç olabilecektir. Faydalar konusu ise kişinin meslekten elde edeceği faydalara odaklanmasıdır. Mesleki ve teknik eğitimin faydalarının kullanılması ile yapılacak farkındalık ve çağrışım/imaj çalışmaları açısından fayda faktörü oldukça önemli bir avantajdır. Kısa yoldan meslek edinme, gelecekte sunacağı kariyer fırsatları, sürdürülebilirlik gibi kavramlara sık sık vurgu yapılarak bu çalışmaların sürdürülmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

4.2.3. Algılanan Kalite

Algılanan kalite, sübjektif bir kriter olup, bir ürün veya hizmetle ilgili uyarıcıları, tüketicinin beş duyu organı ile edindiği bilgileri seçmesi, sıraya koyması ve yorumlamasıdır. Tüketiciler mal veya hizmetle bağdaştırdıkları çeşitli içsel ve dışsal ipuçlarını baz alarak değerlendirmeye tabi tutarlar. Dolayısıyla, algılanan kalite, tüketicinin zihninde oluşan ve tatmine bağlı olarak gelişen bir kavramdır (Alkibay, 2005, s.86). Yani, algılanan kalite ürün kalitesi ile ilgili özelliklerden farklı olarak, tüketicilerin markayı algılamasıyla ilgilidir. Algılanan kalite ürünün gerçek kalitesi değildir, tüketicinin ürünü sübjektif olarak değerlendirmesidir (Zeithaml, 1988). Çok boyutlu, sübjektif bir özellik gösterir.

Buradan hareketle, meslek markası ele alındığında mesleki ve teknik eğitimin algılanan kalitesi de sübjektif değerlendirmelere tabidir. Dolayısıyla, kalite sembolü kişi ve kurumların mesleki ve teknik eğitim ile ilgili mesajları öğrenci ve velilerin algılarını olumlu yönde etkileyebilecektir. Öğretmenler düzeyinde ele alındığında, teknolojiyi takip etmeyen, kendini güncelleyemeyen bir öğretmenin mesleki ve teknik eğitim ile ilgili olarak vereceği mesajların öğrenci ve veliler üzerinde olumlu etki oluşturması beklenmemektedir.

4.2.4. Marka Sadakati/Bağlılığı

Marka bağlılığı kavramı, tüketicinin markaya olan inancının gücü olarak tanımlanabilir. Markaya ilişkin bilgiler, tüketicilerin ürünler/markalar arasındaki tercihinin şekillenmesinde temel bir rol oynar. Tüketicilerin bir markada belirleyici özellikler algılaması ve bu özelliklerden etkilenmesi, o markaya duyulacak bağlılığın artmasına neden olmaktadır. Güçlü bir markanın en temel özelliği kendisine sadık bir tüketici kitlesi yaratmasıdır. Stratejik açıdan kendi ürün kategorisinde bağlılık geliştirmiş bir marka, pazara yeni ürünlerin girişini de engelleyebilir (Uztuğ, 2002, s.33). Bu nedenle marka değerinin en temel bileşenidir (Aaker, 1991).

Buradan hareketle, meslek markasına olan sadakat mesleki ve teknik eğitim alma aşamasına gelen bir öğrencinin bu mesleği sürdürmesi, bu alanda kariyer yapması, uzmanlaşması olarak yorumlanabilir. Nitelikli mesleki istihdamın oluşturulması ve sürdürülmesindeki önemli boyut olarak değerlendirilebilir. Ancak, marka değeri boyutları bütün olarak değerlendirildiğinde iyi bir farkındalık oluşturulmadan imajın geliştirilmesinin mümkün olmadığı, iyi bir imaj olmadan kalite algısının olumlu olmasının mümkün olmadığı, iyi bir kalite algısı olmadan sadakatin/sürdürülebilirliğin olmasının mümkün olmadığı anlaşılabilmektedir.

5.ARAŞTIRMANIN AMACI ve BULGULAR

Projede, Kocaeli ilinde otomotive sektörü ağırlıklı olmak üzere mesleki ve teknik eğitiminde makine alanındaki ortaöğretim okullarının tercih edilebilir olması, cazip hale getirilmesi ile ilgili olarak 2015 yılında Kocaeli Sanayi Odası tarafından yürütülen projede belirlenen stratejilerin etkinliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Projede örnek olarak seçilen Kocaeli otomotiv sektörünün istihdam ihtiyacının geleceğe dönük olarak karşılanmasında, mesleki ve teknik eğitimin tercih edilmesi, geliştirilmesi ve iyileştirilmesinde rolü olan teknik okul öğrencileri, ortaöğretim öğrencileri, veliler, teknik alan öğretmenleri, ortaokul rehber öğretmenleri hedef gruplar olarak seçilmiştir.

5.1.Odak Grup Toplantıları ve Derin Görüşmeler

Projenin yazımı öncesi, TOSB toplantı salonunda meslek komitesi temsilcileri, Kocaeli Sanayi Odası proje ekibi, Kocaeli Üniversitesi akademisyenlerinin de katılımıyla nitelikli mesleki istihdam için daha önce geliştirilen strateji önerilerinin somut uygulamalarının nasıl gerçekleştirileceği tartışılarak projenin yazımına karar verilmiştir.

Projenin uygulanması esnasında gerçekleştirilen TOSB'da meslek komitesi temsilcileri ile toplantı yapılarak, uygulamaların gerçekleştirileceği işletmelerin belirlenmesi ve uygulamaların organizasyonu planlanmıştır.

Strateji uygulamalarının gerçekleştirileceği deneylere alınacak öğretmen, öğrenci ve veliler ile derin görüşmeler yapılmıştır. Derin görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre uygulamalar ve anket formları hazırlanmıştır.

Pilot uygulamalar kapsamında gerçekleştirilecek stajların kapsamı ve seminerlerde konuşma yapacak olan sektör temsilcileri, mesleki ve teknik eğitim almış, kariyerlerinde üst seviyelere ulaşmış akademisyenlerin konuşma içerikleri, mesajlar mesleki marka değeri süreçleri dikkate alınarak içerikler hazırlanmıştır.

OSB içerisinde yer alan Hatice Bayraktar Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, öğrenci, öğretmen ve velileri, Gebze Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, öğretmen, öğrenci ve velileri, Enka Endüstri Meslek Lisesi stajyer öğrencileri, Bilgi İlköğretim Okulu, Mustafa Üstündağ İlköğretim Okulu rehber öğretmenleri ve işletmeler araştırmaya dahil edilmiş, her bir grup ile ayrı ayrı odak grup görüşmeleri ve derin görüşmeler yapılmıştır.

Sözkonusu görüşme sonuçları katılımcı türlerine göre aşağıda sunulmuştur.

1.Kocaeli Sanayi Odasında Gerçekleştirilen Toplantı Sonuçları:

Toplantı Katılımcıları:

Mehmet Turabi, Elif Bilgisu, Tufan Katırcı, Dila Denizhan Cengiz, Moderatör Yrd.Doç.Dr.Bilsen Bilgili

Projenin Marmara Kalkınma Ajansı tarafından onaylandığı şekliyle, TOSB bünyesindeki işletmelerin hedef kitlede yer alması, uygulama seminerlerinin katılımcılarının TOSB yönetiminden belirlenmesi, bilgilendirme seminerlerinin organizasyon yerinin TOSB bünyesinde gerçekleştirilmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır.

2.TOSB'da Düzenlenen Odak Grup Görüşmesi

Proje kapsamında gerçekleştirilecek olan öğrenci staj uygulamalarının kapsamı belirlenmiş, öğretmenlerin yeni teknolojiler konusunda bilgilendirilmesinin kapsamı belirlenmiş, öğrencilerin ve velilerin uygulamaya tabi tutulacağı mesleki ve teknik eğitim farkındalık seminerlerinin konuşmacıları, konuşmaların kapsamı, içeriği, verilecek mesajlar belirlenmiştir. Seminer içeriklerinin mesleki ve teknik eğitimde marka değeri oluşturma süreçlerinin uygulanmasına yönelik olması, her bir katılımcının değer boyutlarından birine ait rolü üstlenmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır.

3.Rehber Öğretmenler İle Yapılan Derin Görüşmeler

Ortaokul rehber öğretmenleri ile yapılan derin görüşmelerde, ortaokul öğrencilerinin ortaöğretim tercihlerinde meslek liselerini tercih etmeye yönlendirilmesi konusundaki mevcut durum, rehber öğretmenler olarak bu konudaki tutumları, davranışları üzerine görüşme yapılmıştır. Görüşme sonuçlarından rehber öğretmenlerin deney uygulamasında kullanılacak anket değerlendirme formları düzenlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen sonuçlar en sık tekrarlanan konulara göre kategorize edilerek uygulama deney sonuçlarının olduğu bölümde açıklanmıştır.

4.Kapanış Toplantısı

Projede mesleki ve teknik eğitimin niteliğinin geliştirilmesi ve sürdürülmesine yönelik stratejiler için gerçekleştirilen pilot uygulama sonuçları tartışılarak sonuç raporuna katkı sağlayacak kapanış toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıya, meslek komitesi üyeleri, üniversitelerden öğretim üyeleri, öğretmenler, öğrenciler ve veliler katılmıştır.

5.2.Mesleki ve Teknik Eğitimin Tercih Edilir Hale Getirmek ve Marka Değeri Oluşturmak Üzere Gerçekleştirilen Pilot Uygulama Sonuçları (Otomotiv Sektörü Örneği)

5.2.1.Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrencilerinin Seminer Uygulaması

Mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencileri için mesleki farkındalık, imaj, kalite ve sadakat/sürdürülebilirlik sağlamak üzere TOSB yönetiminden katılan sektör yöneticileri, üniversite akademisyenleri tarafından gerçekleştirilen seminer uygulamasının öncesi ve sonrasındaki 5'li Likert ölçeğine göre ölçülen tutum değişikliklerine ait sonuçlar aşağıdaki tablolarda ve şekilde sunulmuştur.

Tablo.1.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

	Sayı/Oran	Sayı	Yüzde
Demografik Özellikler			
Cinsiyet	Kadın	9	25,7
	Erkek	26	74,3
Yaş	16	6	17,1
	17	27	77,2
	18	2	5,7
Bölüm	Makine	25	71,4
	Bilişim	8	22,9
	Bilgisayar	1	2,9
	Elektrik-Elektronik	1	2,9
Sınıf	10	7	20
	11	10	28,6
	12	18	51,4
TOPLAM		35	100

Seminer uygulamasına 35 öğrenci katılmış, bu öğrencilerden 9'u kız, 26'sı erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yaş aralıkları 16-18 arasında olup, çoğunluk 17 yaşındadır. Makine, bilişim ve bilgisayar bölümü öğrencileri katılmış, çoğunluğu makine alanındandır. 10-11 ve 12. sınıf öğrencileri katılmıştır.

Tablo.2.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Seminer Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Gelecekteki İş Garantisi	3,62	1,03
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	3,37	1,03
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	3,62	0,91
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	3,48	1,14
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	3,85	1,24
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	3,54	0,95
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	3,57	0,85
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	3,74	0,81
9-Sizin Verdiğiniz Değer	3,77	1,03
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	3,65	1,18
11-Başarılı Olacağınıza Yönelik İnancınız	4	1,05
12- Mezun Olduktan Sonra Sahip Olacağınız Yetenek	3,82	1,07
13-Mezun Olduktan Sonra Bu Meslekte Çalışmaya Devam Etme İsteğiniz	3,97	0,98
14-Çevrenizdekilerin Bu Meslek Hakkındaki Düşüncelerinin Doğruluğu	3,45	1,01
15-Meslek Liselerinin Üstünlüğü İle İlgili Bilgi Düzeyiniz	3,51	1,06
16-Bu Bilgilendirme Toplantısının Düzenlenmesinin Faydasına Yönelik Düşünceniz	3,37	1,13
17- Mesleki Eğitim Konusundaki Bilgi Düzeyiniz	3,37	0,94
18-Bu Meslek İle Gelecekte Güvende Olacağınıza İnancınız	3,71	1,22
19.Bu Mesleğe Yönelik Gelişiminiz İçin Plan Yapma İsteğiniz	3,88	0,99
20.Bu Toplantıya Katılımınız İle İlgili Memnuniyetiniz	3,88	1,2

Seminer uygulaması öncesi öğrencilerin tutum ortalaması 3,66 olup, en yüksek ortalama başarılı olacakları inancında gerçekleşmiştir. Gelecekteki parasal kazanç, mesleki eğitim konusundaki bilgi düzeyi ve düzenlenecek toplantının faydasına olan inanç düzeyinin en düşük ortalamalar olduğu görülmüştür.

Tablo.3.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Seminer Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Gelecekteki İş Garantisi	4,57	0,6
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	4,51	0,65
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	4,45	0,74
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	4,6	0,65
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	4,45	1,09
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	4,4	0,6
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	4,54	0,61
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	4,45	0,74
9-Sizin Verdiğiniz Değer	4,68	0,47
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	4,37	0,77
11-Başarılı Olacağınıza Yönelik İncancınız	4,62	0,68
12- Mezun Olduktan Sonra Sahip Olacağınız Yetenek	4,45	0,81
13-Mezun Olduktan Sonra Bu Meslekte Çalışmaya Devam Etme İsteğiniz	4,42	1,03
14-Çevrenizdekilerin Bu Meslek Hakkındaki Düşüncelerinin Doğruluğu	4,42	0,65
15-Meslek Liselerinin Üstünlüğü İle İlgili Bilgi Düzeyiniz	4,54	0,74
16-Bu Bilgilendirme Toplantısının Düzenlenmesinin Faydasına Yönelik Düşünceniz	4,71	0,45
17- Mesleki Eğitim Konusundaki Bilgi Düzeyiniz	4,4	0,84
18-Bu Meslek İle Gelecekte Güvende Olacağınıza İncancınız	4,54	0,85
19.Bu Mesleğe Yönelik Gelişiminiz İçin Plan Yapma İsteğiniz	4,65	0,68
20.Bu Toplantıya Katılımınız İle İlgili Memnuniyetiniz	4,82	0,38

Seminer uygulaması sonrasında öğrencilerin mesleki ve teknik eğitime, mesleğe yönelik tutum ortalamaları 4,52 olarak gerçekleşmiştir. En yüksek ortalama toplantıya katılım memnuniyetinde gerçekleşmiştir. Bütün ifadelerle yönelik olası soruların cevabı sunumların içerisinde çok çeşitli mesajlar ile iletildiğinden seminer sonrası uygulama oldukça yüksek ortalamalar ile sonuçlanmıştır.

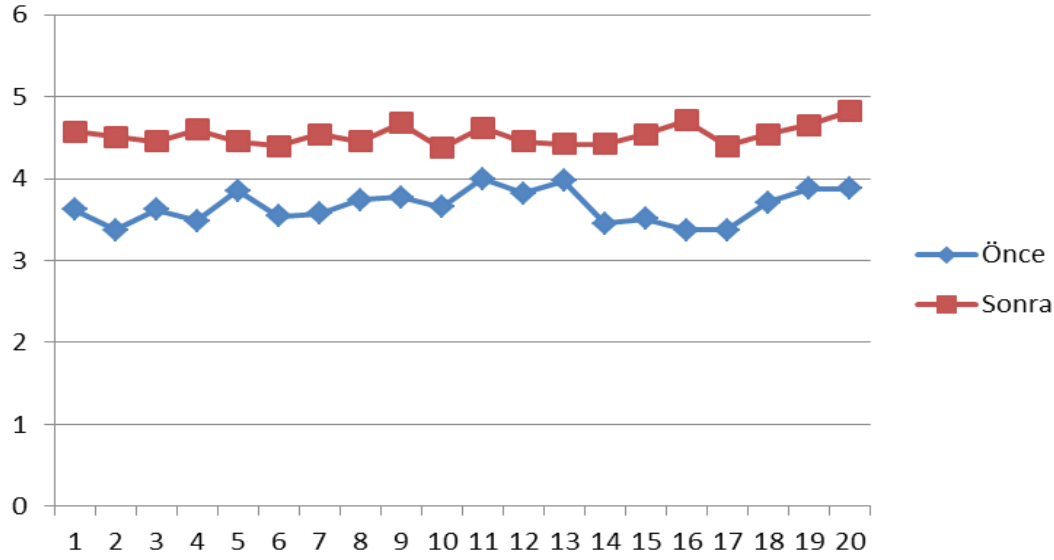
Tablo.4.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t Değeri	Anlamlılık
1-Gelecekteki İş Garantisi	0,94	6,65	0
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	1,14	8	0
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	0,82	6,56	0
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	1,11	7,6	0
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	0,6	4,82	0
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	0,85	5,37	0
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	0,97	5,83	0
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	0,71	5,63	0
9-Sizin Verdiğiniz Değer	0,91	5,88	0
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	0,71	5,35	0
11-Başarılı Olacağınıza Yönelik İnancınız	0,62	3,6	0
12- Mezun Olduktan Sonra Sahip Olacağınız Yetenek	0,62	4,6	0
13-Mezun Olduktan Sonra Bu Meslekte Çalışmaya Devam Etme İsteğiniz	0,45	3,86	0
14-Çevrenizdekilerin Bu Meslek Hakkındaki Düşüncelerinin Doğruluğu	0,97	6,22	0
15-Meslek Liselerinin Üstünlüğü İle İlgili Bilgi Düzeyiniz	1,02	5,68	0
16-Bu Bilgilendirme Toplantısının Düzenlenmesinin Faydasına Yönelik Düşünceniz	1,34	6,99	0
17- Mesleki Eğitim Konusundaki Bilgi Düzeyiniz	1,02	6	0
18-Bu Meslek İle Gelecekte Güvende Olacağınıza İnancınız	0,82	4,7	0
19.Bu Mesleğe Yönelik Gelişiminiz İçin Plan Yapma İsteğiniz	0,77	5,41	0
20.Bu Toplantıya Katılımınız İle İlgili Memnuniyetiniz	0,94	5,15	0

Öğrencilerin seminer uygulamasına katıldıktan sonra tutum ortalamalarındaki değişimin anlamlı olup olmadığını belirleyebilmek için t-testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, mesleki ve teknik eğitime yönelik tüm değişkenlerde $p < 0.01$ anlamlılık düzeyinde oldukça yüksek bir farklılık olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, mesleki marka değeri oluşturmak üzere çerçevesi belirlenmiş seminerin öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarında olumlu yönde tutum geliştirecek etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Uygulama öncesi ve sonrasına ait grafik Şekil.1'de gösterilmiştir.

Şekil.1. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrencileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumlar

5.2.2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Velilerine Yönelik Seminer Uygulaması

Mesleki ve teknik ortaöğretim öğrenci velileri için mesleki farkındalık, imaj, kalite ve sadakat/ sürdürülebilirlik sağlamak üzere TOSB yönetiminden katılan sektör yöneticileri, üniversite akademisyenleri tarafından gerçekleştirilen seminer uygulamasının öncesi ve sonrasındaki 5’li Likert ölçeğine göre ölçülen tutum değişikliklerine ait sonuçlar aşağıdaki tablolarda ve şekilde sunulmuştur.

Tablo.5. Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı / Oran	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın		
	Erkek	30	100
Yaş	18-27		
	28-37		
	38-47	30	100
	48-57		
	58-67		
Eğitim	Ortaokul	10	33,3
	Lise	15	50
	Üniversite	5	16,7
Gelir	1000-2000	15	50
	2000-3000	15	50
Çocuk	1	5	16,7
	2	15	50
	3	5	16,7
	4	5	16,7
TOPLAM		30	100

Seminer uygulamasına katılan mesleki ve teknik okul öğrenci velilerinin tamamının erkek olduğu, çoğunluğunun lise mezunu, 2 çocuklu olduğu, 38-47 yaş grubunda olduğu gelir düzeylerinin ortalama 2000 TL civarında olduğu görülmektedir.

Tablo.6.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Seminer Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Gelecekteki İş Garantisi	2,83	1,08
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	2,5	0,97
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	3,33	0,47
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	3	1,01
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	3,33	0,95
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	2,83	0,69
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	3,5	0,5
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	3,33	0,75
9-Sizin Verdiğiniz Değer	3,66	0,95
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	3,33	0,47
11-Başarılı Olacağınıza Yönelik İncancınız	2,83	0,91
12- Mezun Olduktan Sonra Sahip Olacağınız Yetenek	3,33	0,75
13-Mezun Olduktan Sonra Bu Meslekte Çalışmaya Devam Etme İsteğiniz	3,16	0,69
14-Çevrenizdekilerin Bu Meslek Hakkındaki Düşüncelerinin Doğruluğu	3	1,01
15-Meslek Liselerinin Üstünlüğü İle İlgili Bilgi Düzeyiniz	3,5	0,77
16-Bu Bilgilendirme Toplantısının Düzenlenmesinin Faydasına Yönelik Düşünceniz	3,5	0,77
17- Mesleki Eğitim Konusundaki Bilgi Düzeyiniz	3	0,58
18-Bu Meslek İle Gelecekte Güvende Olacağınıza İncancınız	3	1,01
19.Bu Mesleğe Yönelik Gelişiminiz İçin Plan Yapma İsteğiniz	3,33	1,26
20.Bu Toplantıya Katılımınız İle İlgili Memnuniyetiniz	3,83	0,69

Seminer öncesi öğrenci velilerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik tutum ortalamalarının 3.21 olduğu, öğrencilerin ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir. En düşük tutum gelecekteki parasal kazanca yönelik olup, en yüksek tutum ise henüz seminer gerçekleşmemiş olmasına rağmen bu toplantıya katılıma yönelik tutumlarında gerçekleşmiştir.

Tablo.7.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Seminer Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart
		Sapma
1-Gelecekteki İş Garantisi	4,16	0,91
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	4,16	0,69
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	4,5	0,5
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	4,5	0,5
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	4,5	0,77
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	4,16	0,69
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	4,66	0,47
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	4,5	0,5
9-Sizin Verdiğiniz Değer	5	0
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	4,5	0,77
11-Başarılı Olacağınıza Yönelik İncancınız	4,16	0,69
12- Mezun Olduktan Sonra Sahip Olacağınız Yetenek	4,33	0,47
13-Mezun Olduktan Sonra Bu Meslekte Çalışmaya Devam Etme İsteğiniz	4,66	0,47
14-Çevrenizdekilerin Bu Meslek Hakkındaki Düşüncelerinin Doğruluğu	4	0,58
15-Meslek Liselerinin Üstünlüğü İle İlgili Bilgi Düzeyiniz	4,33	0,47
16-Bu Bilgilendirme Toplantısının Düzenlenmesinin Faydasına Yönelik Düşünceniz	4,83	0,37
17- Mesleki Eğitim Konusundaki Bilgi Düzeyiniz	4,16	0,69
18-Bu Meslek İle Gelecekte Güvende Olacağınıza İncancınız	4,16	0,37
19.Bu Mesleğe Yönelik Gelişiminiz İçin Plan Yapma İsteğiniz	4,5	0,5
20.Bu Toplantıya Katılımınız İle İlgili Memnuniyetiniz	4,83	0,37

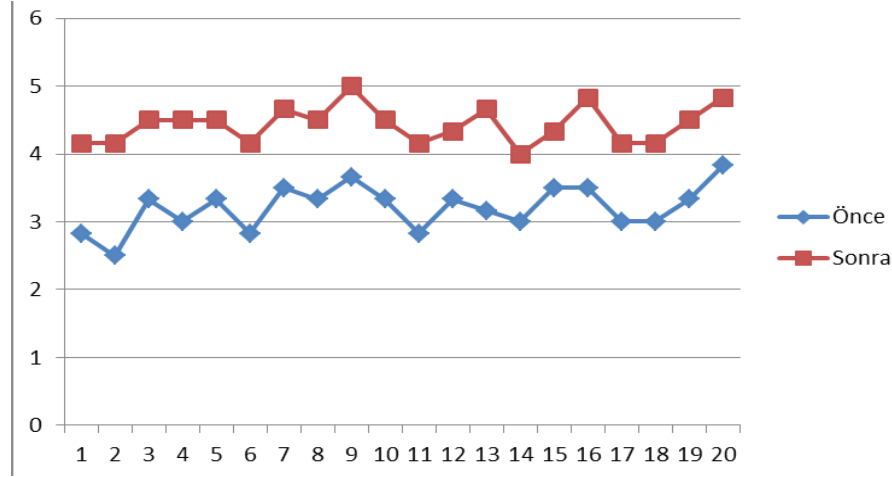
Seminere katılım sonrasında velilerin mesleki ve teknik eğitime yönelik tutum ortalamaları incelendiğinde genel ortalamanın 4.43'e yükseldiği, en yüksek ortalamanın da tam puan ortalama ile mesleğe verdiği değerde gerçekleşmiştir.

Tablo.8.Seminer Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Velilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t Değeri	Anlamlılık
1-Gelecekteki İş Garantisi	1,33	15,23	0
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	1,66	19,03	0
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	1,16	16,85	0
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	1,5	10,57	0
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	1,16	16,85	0
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	1,33	15,23	0
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	1,16	9,14	0
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	1,16	9,14	0
9-Sizin Verdiğiniz Değer	1,33	7,61	0
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	1,16	9,14	0
11-Başarılı Olacağınıza Yönelik İncancınız	1,33	15,23	0
12- Mezun Olduktan Sonra Sahip Olacağınız Yetenek	1	9,32	0
13-Mezun Olduktan Sonra Bu Meslekte Çalışmaya Devam Etme İsteğiniz	1,5	16,15	0
14-Çevrenizdekilerin Bu Meslek Hakkındaki Düşüncelerinin Doğruluğu	1	9,32	0
15-Meslek Liselerinin Üstünlüğü İle İlgili Bilgi Düzeyiniz	0,83	12,04	0
16-Bu Bilgilendirme Toplantısının Düzenlenmesinin Faydasına Yönelik Düşünceniz	1,33	15,23	0
17- Mesleki Eğitim Konusundaki Bilgi Düzeyiniz	1,16	9,14	0
18-Bu Meslek İle Gelecekte Güvende Olacağınıza İncancınız	1,16	7	0
19.Bu Mesleğe Yönelik Gelişiminiz İçin Plan Yapma İsteğiniz	1,16	7	0
20.Bu Toplantıya Katılımınız İle İlgili Memnuniyetiniz	1	9,32	0

Velilere uygulanan mesleki ve teknik eğitime yönelik farkındalık semineri uygulama öncesi ve sonrasındaki değişen tutumların istatistiki olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere t-testi yapılmış, sonuçlara göre tüm değişkenlere yönelik tutumlarda $p < 0.01$ önem düzeyinde farklılık olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle, seminer uygulamasının velilerin tutumları üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bu değişim Şekil.2'deki grafikte gösterilmiştir.

Şekil.2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Velileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları

Şekil.2'den görüldüğü üzere, velilerin uygulama semineri öncesi ve sonrası tutumlarındaki değişimin anlamlı olduğu söylenebilir.

5.2.3. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerine Yönelik Teknoloji Bilgilendirme Uygulaması

Mesleki ve teknik orta öğretim alan öğretmenleri güncel teknolojileri takip ederek, öğrencilerini staj ve mesleğe atılma durumunda yeni teknolojiler hakkında bilgilendirebilmeleri için TOSB içerisinde otomotiv sektöründe üretim faaliyetinde bulunan işletmelere gönderilmişlerdir. Saha bilgilendirme ziyaretinde fabrikalardaki yeni teknolojiler ile ilgili olarak uzman çalışanlar tarafından 1 gün süresince bilgilendirilmişlerdir. Bu uygulama öğretmenlerin seminer döneminde gerçekleştirilmiştir. Bu saha bilgilendirme ziyareti öncesi ve sonrasına yönelik tutum değişiklikleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo.9. Teknoloji Saha Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

	Sayı/Oran	Sayı	Yüzde
Demografik Özellikler			
Cinsiyet	Kadın		
	Erkek	10	100
Yaş	18-27	4	40
	28-37	4	40
	38-47	2	20
	48-57		
	58-67		
Meslek Yılı	1-5	8	80
	6-11		
	12-17	1	10
	18-23	1	10
Daha Önce Böyle Bir Uygulamaya Katıldınız mı?	Evet	0	
	Hayır	10	100
TOPLAM		10	100

Teknoloji uygulamasına katılan öğretmenlerin tamamı erkek olup, çoğunluğu genç ve meslek yılı azdır. Daha önce benzer bir uygulamaya katılmamışlardır.

Tablo.10. Teknoloji Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Benzer Uygulamaların Katkısına Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Teknolojik Yenilikler Konusundaki Bilgi Düzeyi	2,2	0,78
2-Teknolojik Yenilikler Konusunda Eğitim Alma Zorunluluğu	2,2	0,78
3-Öğrencilerin Staj Esnasında Teknolojik Gelişmeler Konusundaki Eğitim Yeterliliği	2,4	0,69
4-Öğrencilerin İşyeri Kuralları Konusundaki Eğitim Zorunluluğu	2,2	0,42
5-Okul-İşletme İşbirliği Gerekliliği	2,3	0,48
6-İşletme Beklentileri ve Okuldaki Eğitim Yeterliliği Uyumunda Müfredat Geliştirme İhtiyacı	2,2	0,78
7-Mevcut Hizmet İçi Eğitimlerin Teknik Olarak Geliştirilmesi	2,1	0,73
8-Öğretmenlerin Sanayi İle Kişisel Olarak İlişki Kurmasının Gerekliliği	2,1	0,73
9-Öğrencilerin Staja Yerleştirilmesinde Sanayi İlişkilerinin Gerekliliği	2,4	0,96
10-Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesinde Güncel Teknolojiler Kriteri	2,2	0,63
11-Hizmet İçi Eğitimler Kapsamında Teknolojik Eğitimlerin Yer Alması	2,6	0,51
12-Öğrencilerin Mesleki Kariyer Motivasyonunda Güncel Teknolojik Bilginin Kullanımı	2,5	0,84
13-Mevzuat İle Teknolojik Bilgi Güncellemesine Yönelik Düzenleme Yapılması	2	0,81
14-Öğrencilerin Kariyer Planlamasında Rehberlik İçin Güncel Teknoloji Bilgisi	2,1	0,56
15-Öğrenci Stajlarının Etkinliğinin Sağlanmasında Güncel Teknoloji Bilgisi	2,1	0,56

Teknoloji uygulamasına katılımda öğretmenlerin genelinde isteksizlik olduğu görülmüş, %70'i böyle bir uygulamanın çok verimli olmayacağı ön yargısıyla sahaya gönderilmiştir. Genel tutum ortalaması 2,24 olup öğretmenlerin hizmet içi eğitim mevzuatlarında güncelleme yapılarak, teknoloji bilgilendirme ziyaretlerine katılmalarının rutin hale getirilmesi konusunda gerçekleşmiştir.

Tablo.11. Teknoloji Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Benzer Uygulamaların Katkısına Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Teknolojik Yenilikler Konusundaki Bilgi Düzeyi	3,9	1,1
2-Teknolojik Yenilikler Konusunda Eğitim Alma Zorunluluğu	4,3	1,25
3-Öğrencilerin Staj Esnasında Teknolojik Gelişmeler Konusundaki Eğitim Yeterliliği	4,2	1,03
4-Öğrencilerin İşyeri Kuralları Konusundaki Eğitim Zorunluluğu	4,2	0,78
5-Okul-İşletme İşbirliği Gerekliliği	4,1	0,87
6-İşletme Beklentileri ve Okuldaki Eğitim Yeterliliği Uyumu Konusunda Müfredat Geliştirme İhtiyacı	4,1	1,19
7-Mevcut Hizmet İçi Eğitimlerin Teknik Olarak Geliştirilmesi	4,2	1,22
8-Öğretmenlerin Sanayi İle Kişisel Olarak İlişki Kurmasının Gerekliliği	3,7	1,05
9-Öğrencilerin Staja Yerleştirilmesinde Sanayi İlişkilerinin Gerekliliği	4,1	1,19
10-Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesinde Güncel Teknolojiler Kriteri	4	1,05
11-Hizmet İçi Eğitimler Kapsamında Teknolojik Eğitimlerin Yer Alması	4,2	0,78
12-Öğrencilerin Mesleki Kariyer Motivasyonunda Güncel Teknolojik Bilginin Kullanımı	4,1	0,99
13-Mevzuat İle Teknolojik Bilgi Güncellemesine Yönelik Düzenleme Yapılması	4,2	1,22
14-Öğrencilerin Kariyer Planlamasında Rehberlik İçin Güncel Teknoloji Bilgisi	3,9	0,56
15-Öğrenci Stajlarının Etkinliğinin Sağlanmasında Güncel Teknoloji Bilgisi	4,3	1,05

Teknoloji uygulaması sonrası öğretmenlerin tüm ifadelerle yönelik tutum ortalamalarında bir artış olduğu görülmüştür. Genel ortalama 4.10'de gerçekleşmiştir. En yüksek ortalama teknolojiye yönelik eğitim alma zorunluluğunun getirilmesi ve teknoloji konusundaki güncel bilgi edinmenin öğrencilerin stajlarının etkinliğinin sağlanmasında, staja gönderilmeden önce verilecek eğitimlerin etkisi olacağı ifadesinde gerçekleşmiştir.

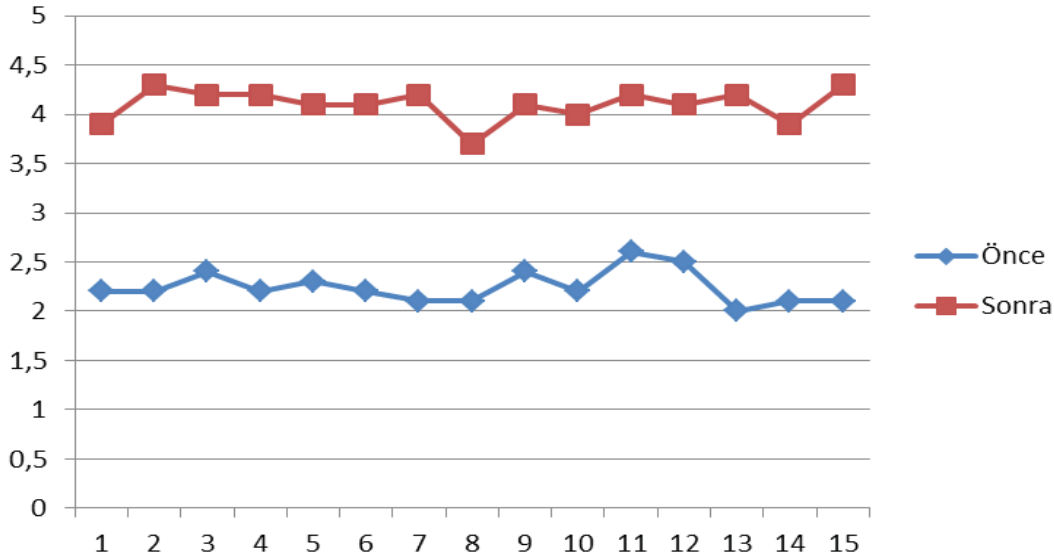
Tablo.12. Teknoloji Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Lise Öğretmenlerinin Teknoloji Uygulaması Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t-Değeri	Anlamlılık
1-Teknolojik Yenilikler Konusundaki Bilgi Düzeyi	1,7	7,96	0
2-Teknolojik Yenilikler Konusunda Eğitim Alma Zorunluluğu	2,1	9	0
3-Öğrencilerin Staj Esnasında Teknolojik Gelişmeler Konusundaki Eğitim Yeterliliği	1,8	13,5	0
4-Öğrencilerin İşyeri Kuralları Konusundaki Eğitim Zorunluluğu	2	9,48	0
5-Okul-İşletme İşbirliği Gerekliliği	1,8	7,21	0
6-İşletme Beklentileri ve Okuldaki Eğitim Yeterliliği Uyumu Konusunda Müfredat Geliştirme İhtiyacı	1,9	10,58	0
7-Mevcut Hizmet İçi Eğitimlerin Teknik Olarak Geliştirilmesi	2,1	9	0
8-Öğretmenlerin Sanayi İle Kişisel Olarak İlişki Kurmasının Gerekliliği	1,6	7,23	0
9-Öğrencilerin Staja Yerleştirilmesinde Sanayi İlişkilerinin Gerekliliği	1,7	6,53	0
10-Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesinde Güncel Teknolojiler Kriteri	1,8	7,21	0
11-Hizmet İçi Eğitimler Kapsamında Teknolojik Eğitimlerin Yer Alması	1,6	9,79	0
12-Öğrencilerin Mesleki Kariyer Motivasyonunda Güncel Teknolojik Bilginin Kullanımı	1,6	7,23	0
13-Mevzuat İle Teknolojik Bilgi Güncellemesine Yönelik Düzenleme Yapılması	2,2	8,82	0
14-Öğrencilerin Kariyer Planlamasında Rehberlik İçin Güncel Teknoloji Bilgisi	1,8	7,21	0
15-Öğrenci Stajlarının Etkinliğinin Sağlanmasında Güncel Teknoloji Bilgisi	2,2	7,57	0
15-Öğrenci Stajlarının Etkinliğinin Sağlanmasında Güncel Teknoloji Bilgisi	4,3	1,05	

Öğretmenlerin teknoloji uygulama öncesi ve sonrası tutumlarında oluşan farklılıkların istatistiki bakımdan anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere t-testi yapılmış, tüm ifadelerde $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle, teknoloji bilgilendirme uygulaması sonucunda öğretmenlerin bu bilgilendirme uygulamalarına ihtiyaç duyduklarına yönelik farkındalıkları artmış ve bununla ilgili çeşitli çözüm önerileri sunmuşlardır.

Farklılıklar Şekil.3’de gösterilmiştir.

Şekil.3. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Teknoloji Uygulaması Öncesi ve Sonrası Tutumları

Şekil.3'ten de görüleceği üzere, teknoloji uygulaması öğretmenlerin mesleki ve teknik eğitimde hizmet içi teknoloji eğitime yönelik gerekliliğin farkındalığında artış yaşadıkları görülmüştür. Daha önce böyle bir uygulamaya katılmamış olmalarının bu farklılığın daha yüksek olmasında etkisi olduğu söylenebilir.

5.2.4.Ortaokul Öğrencilerinin Mesleki ve Teknik Eğitime Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Seminer Uygulaması

Ortaokul öğrencilerinin ortaöğretimde mesleki ve teknik okulları tercih etmeye yönelik tutumları üzerine seminer çalışması gerçekleştirilmiş, seminer öncesi ve sonrası tutum farklılıkları belirlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo.13. Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

	Sayı/Oran	Sayı	Yüzde
Demografik Özellikler			
Cinsiyet	Kadın	5	50
	Erkek	5	50
Yaş	16		
	17	6	60
	18	4	40
Daha Önce Meslek Liseleri İle İlgili Bu Kapsamda Bilgilendirildiniz mi?	Hayır	8	80
	Evet	2	20
Sınıf	10		
	11	6	60
	12	4	40
TOPLAM		10	100

Seminer uygulamasına katılan ortaokul öğrencilerinin 5'i kız, 5'i erkek öğrenciden oluşmaktadır. Çoğu 17 yaş grubunda olup, yalnızca 2'si daha önce meslek okulları ile ilgili bilgilendirilmeye katılmış, 11 ve 12. sınıf öğrencileridir.

Tablo.14.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Meslek Liselerinin Sunacağı İş Fırsatları	2,3	0,67
2-Meslek Liselerinin Sunacağı Kariyer Fırsatları	2,2	0,42
3-Çalışkan Öğrencilerin Gitmesi Gerektiği	2,5	0,7
4-Meslek Liseleri Hakkında Bilgi Edinme İsteği	2,5	0,52
5-Meslek Lisesinde Eğitim Alma İsteği	2,3	0,48
6-Meslek Lisesinde Eğitim Alma Merakı	2,6	0,51
7-Annem, Babam veya Çevremdekilerin Meslek Lisesi Hakkındaki Anlattıkları Olumsuzluklar	2,3	0,48
8-Öğretmenlerimin Meslek Liseleri İle İlgili Anlattıkları Olumsuzluklar	2,5	0,7
9-Fabrika Görmek İsteği	2,3	0,48
10-Meslek Lisesi Atölyesi Görme İsteği	2,5	0,84

Ortaokul öğrencilerinin mesleki ve teknik okullara yönelik tutum ortalamaları 2.4 olup, en düşük ortalama meslek liselerinin sunacağı kariyer fırsatları ifadesinde gerçekleşmiştir. En yüksek ortalama ise meslek liselerini eğitim almayı merak ile ilgilidir. Ancak, genel olarak ortalamalara bakıldığında oldukça düşük olduğu gözlenmektedir.

Tablo.15.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Meslek Liselerinin Sunacağı İş Fırsatları	4,1	0,31
2-Meslek Liselerinin Sunacağı Kariyer Fırsatları	3,7	0,67
3-Çalışkan Öğrencilerin Gitmesi Gerektiği	3,9	0,31
4-Meslek Liseleri Hakkında Bilgi Edinme İsteği	3,8	0,63
5-Meslek Lisesinde Eğitim Alma İsteği	3,9	0,56
6-Meslek Lisesinde Eğitim Alma Merakı	4,2	0,63
7-Annem, Babam veya Çevremdekilerin Meslek Lisesi Hakkındaki Anlattıkları Olumsuzluklar	3,9	0,73
8-Öğretmenlerimin Meslek Liseleri İle İlgili Anlattıkları Olumsuzluklar	3,9	0,31
9-Fabrika Görmek İsteği	3,7	0,67
10-Meslek Lisesi Atölyesi Görme İsteği	3,9	0,56

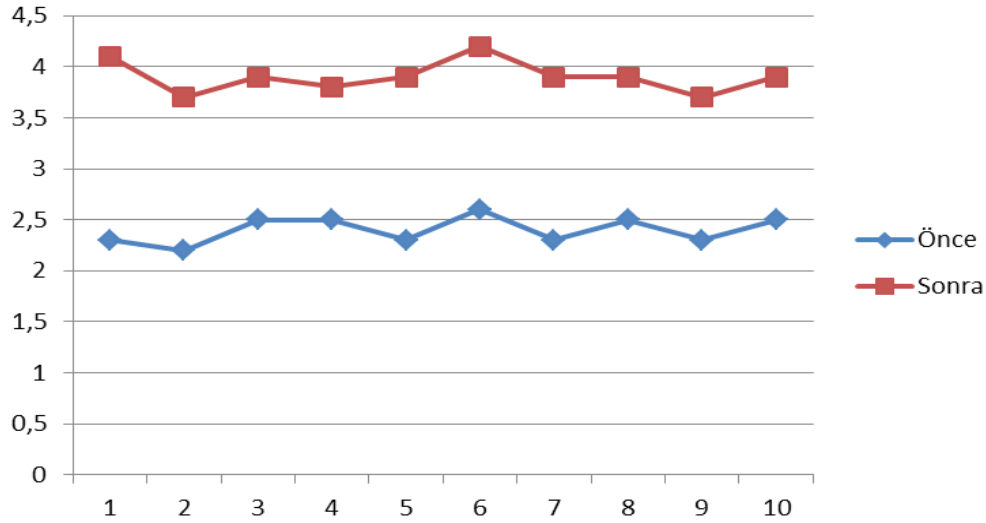
Seminer uygulaması sonrası ortaokul öğrencilerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik tutum ortalaması 3,9'da gerçekleşmiştir. En yüksek ortalama meslek liselerinin eğitimini merak ve sunacağı iş fırsatları ifadelerinde gerçekleşmiştir.

Tablo.16.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t-Değeri	Anlamlılık
1-Gelecekteki İş Garantisi	1,8	9	0
2-Gelecekteki Parasal Kazancı	1,5	9	0
3-Toplum İçerisindeki Saygınlığı	1,4	6,33	0
4-Gelecekte Yükselme İmkânı	1,3	8,51	0
5-Bu Okulda Olmak Konusundaki İsteklilik Durumunuz	1,6	7,23	0
6-Sektör Temsilcilerinin Verdiği Değer	1,6	9,79	0
7-Üniversite Akademisyenlerinin Verdiği Değer	1,4	7,23	0
8-Öğretmenlerin Verdiği Değer	1,4	6,33	0
9-Sizin Verdiğiniz Değer	1,4	8,57	0
10-Çevrenizdekilere Bu Okulları Tavsiye Etme Durumunuz	1,4	8,57	0

Ortaokul öğrencilerinin seminer uygulaması öncesi ve sonrası tutumları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere t-testi yapılmış, tüm değişkenlerde $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle, seminerlerin ortaokul öğrencilerinin tercihleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Şekil.4.Ortaokul Öğrencileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları

Şekilden de görüldüğü üzere, ortaokul öğrencilerinin seminer öncesi ve sonrası tutumlarında anlamlı farklılıklar gerçekleşmiştir. Diğer bir ifadeyle, seminerler ortaokul öğrencilerinin mesleki ve teknik okullara yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

5.2.5.Ortaokul Öğrenci Velilerinin Mesleki ve Teknik Eğitime Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Seminer Uygulaması

Ortaokul öğrenci velilerine seminer uygulaması gerçekleştirilmiş, mesleki ve teknik eğitime yönelik tutumlarının seminer öncesi ve sonrası ortalamaları yapılmıştır. Sonuçlar aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo.17.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı/Oran	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	5	50
	Erkek	5	50
Yaş	18-27		
	28-37	2	20
	38-47	8	80
	48-57		
	58-67		
Meslek Liselerinde Verilen Bir İşte mi Çalışıyorsunuz?	Evet	5	50
	Hayır	5	50
Daha Önce Meslek Liseleri İle İlgili Bu Kapsamda Bilgilendirildiniz mi?	Evet	2	20
	Hayır	8	80
TOPLAM		10	100

Seminer uygulamasına katılan ortaokul öğrenci velilerinden 5'i kadın, 5'i ise erkektir. Çoğunluğu 38-47 yaş ortalamasında olup, daha önce benzer bir bilgilendirme toplantısına yalnızca 2 kişi katılmış, katılımcılardan 5'i benzer işlerde çalışmaktadırlar.

Tablo.18.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Meslek Liselerinin Sunacağı İş Fırsatları	1,7	0,67
2-Meslek Liselerinin Sunacağı Kariyer Fırsatları	1,4	0,51
3-Çalışkan Öğrencilerin Gitmesi Gerekliği	1,1	0,31
4-Meslek Liseleri Hakkında Bilgi Edinme İsteği	1,8	0,63
5-Çocuğunu Meslek Lisesine Gönderme İsteği	1,3	0,48
6-Meslek Lisesindeki Teknik Eğitim Hakkında Bilgi Edinme Merakı	1,3	0,48
7-Çocuğuna Meslek Lisesi Hakkındaki Olumlu Bilgi Verme	1,5	0,52
8-Öğretmenlerin Meslek Liseleri İle İlgili Anlattıkları Olumsuzluklar	1,9	0,56
9-Sektör Yetkililerinden Bilgi Alma İsteği	1,4	0,51
10-Fabrika Üretim Alanı Görme İsteği	1,5	0,52

Ortaokul öğrenci velilerinin seminer öncesi mesleki ve teknik okullara yönelik tutum ortalamalarının 1.5 olduğu görülmüştür. En düşük ortalamanın çalışan öğrencilerin meslek liselerine gitmesi gerektiği ifadesidir. Genel olarak incelendiğinde, ortaokul öğrenci velilerinin mesleki ve teknik okullara yönelik tutumlarının oldukça olumsuz olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo.19.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

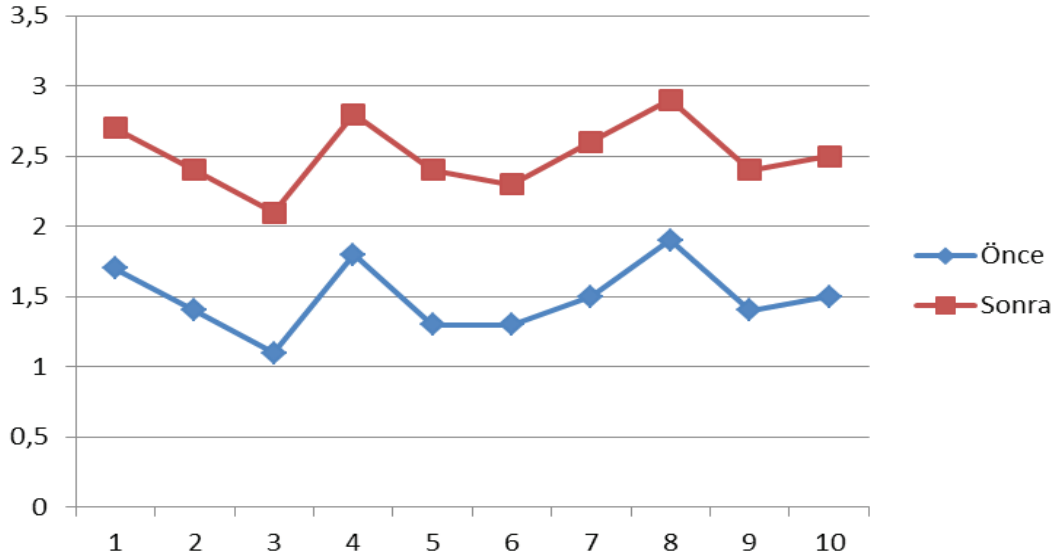
Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Meslek Liselerinin Sunacağı İş Fırsatları	2,7	0,67
2-Meslek Liselerinin Sunacağı Kariyer Fırsatları	2,4	0,51
3-Çalışkan Öğrencilerin Gitmesi Gerektiği	2,1	0,31
4-Meslek Liseleri Hakkında Bilgi Edinme İsteği	2,8	0,63
5-Çocuğunu Meslek Lisesine Gönderme İsteği	2,4	0,51
6-Meslek Lisesindeki Teknik Eğitim Hakkında Bilgi Edinme Merakı	2,3	0,48
7-Çocuğuna Meslek Lisesi Hakkındaki Olumlu Bilgi Verme	2,6	0,51
8-Öğretmenlerin Meslek Liseleri İle İlgili Anlattıkları Olumsuzluklar	2,9	0,56
9-Sektör Yetkililerinden Bilgi Alma İsteği	2,4	0,51
10-Fabrika Üretim Alanı Görme İsteği	2,5	0,52

Seminer uygulaması sonrası ortaokul öğrenci velilerinin genel tutum ortalamasının 2,5 olduğu belirlenmiştir. Seminerler velilerin tutum ortalamalarını artırmış ancak önemli bir artış kaydedilememiştir. En yüksek ortalama iş fırsatları ifadesinde gerçekleşmiştir.

Tablo.20.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t-Değeri	Anamlılık
5-Çocuğunu Meslek Lisesine Gönderme İsteği	1,1	11	0
7-Çocuğuna Meslek Lisesi Hakkındaki Olumlu Bilgi Verme	1,1	11	0

Velilerin seminer uygulaması öncesi ve sonrası tutumları arasında önemli bir farklılık olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, çocuğunu meslek lisesine gönderme isteği ve meslek lisesi hakkında çocuğuna olumlu bilgi verme değişkenlerinde olumlu yönde $p < 0.01$ anlamlı bir farklılık gerçekleşmiştir. Diğer değişkenlerdeki değişim istatistiki olarak anlamlı değildir. Bu farklılıklara ait grafik Şekil.5'te gösterilmiştir.

Şekil.5.Ortaokul Öğrenci Velileri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları

5.2.6.Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki ve Teknik Eğitime Öğrenci Yönlendirmeye Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Seminer Uygulaması

Ortaokul öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitime öğrenci yönlendirmeye yönelik tutum ortalamalarını etkilemek üzere seminer uygulaması gerçekleştirilmiştir. Seminer öncesi ve sonrası tutum ortalamaları belirlenmiş, sonuçlar aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo.21.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

	Sayı/Oran	Sayı	Yüzde
Demografik Özellikler			
Cinsiyet	Kadın	3	60
	Erkek	2	40
Yaş	18-27	1	20
	28-37	3	60
	38-47	1	20
	48-57		
	58-67		
Meslek Yılı	1-5	3	60
	6-10	1	20
	11-16	1	20
Daha Önce Meslek Liseleri İle İlgili Bu Kapsamda Bilgilendirildiniz mi?	Evet	1	20
	Hayır	4	80
TOPLAM		5	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3'ü kadın, 2'si erkektir. Çoğunluğu 28-37 yaş grubunda olup, 3'ü 1-5 yıllık tecrübeye sahiptir. Daha önce benzer bir seminere yalnızca 1'i katılmıştır.

Tablo.22.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Uygulama Öncesi Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart
		Sapma
1-İş İmkanlarının Kapasitesine Yönelik Bilgi Edinme Gerekсинimi	2,4	0,54
2-Kariyer Fırsatlarının Kapasitesine Yönelik Bilgi Edinme Gerekсинimi	2,2	0,44
3-Ülkemizdeki Meslek Elemanı İhtiyacı İle İlgili Bilgi Edinme Gerekсинimi	2,4	0,89
4-Ülkemizin Geleceği İçin Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi Hakkında Bilgi Edinme Gerekсинimi	2,8	0,83
5-Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Liselere Yönlendirilmesi	1,8	0,44
6-Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Liselere Yönlendirilmesinde Meslek Liseleri Hakkındaki Bilgi Edinme Gerekсинimi	2,4	0,89
7-Velilerin Yönlendirilmesinde Mesleki ve Teknik Liselere Yönelik Bilgi Gerekсинimi	2,4	0,54
8-Öğrencilerin Yönlendirilmesinde Meslek Liselerinin Ziyaret Edilmesi	2,2	0,44
9-Öğrencilerin Yönlendirilmesinde Meslek Liseleri Tarafından Yapılan Ziyaretler	2,6	0,54
10-Meslek Liselerine Yönlendirmede, Sektör Temsilcisi veya Alan Uzmanları Tarafından Yapılacak Seminerler	2,4	0,54

Seminer uygulamasına katılmadan önce öğretmenlerin mesleki ve teknik eğitime öğrenci yönlendirmeye yönelik tutum ortalamaları 2,4'tür. En düşük ortalama öğrencilerin meslek liselerine yönlendirilmesinde isteklilik, meslek liselerinden kariyer fırsatı imkanı, meslek liselerinin ziyaret edilmesi gerekliliği ifadelerinde gerçekleşmiştir.

Tablo.23.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Uygulama Sonrası Mesleki ve Teknik Öğretime Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart
		Sapma
1-İş İmkanlarının Kapasitesine Yönelik Bilgi Edinme Gerekсинimi	4,4	0,54
2-Kariyer Fırsatlarının Kapasitesine Yönelik Bilgi Edinme Gerekсинimi	4,4	0,54
3-Ülkemizdeki Meslek Elemanı İhtiyacı İle İlgili Bilgi Edinme Gerekсинimi	4,2	1,09
4-Ülkemizin Geleceği İçin Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi Hakkında Bilgi Edinme Gerekсинimi	4,6	0,54
5-Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Liselere Yönlendirilmesi	3,8	0,44
6-Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Liselere Yönlendirilmesinde Meslek Liseleri Hakkındaki Bilgi Edinme Gerekсинimi	4,6	0,54
7-Velilerin Yönlendirilmesinde Mesleki ve Teknik Liselere Yönelik Bilgi Gerekсинimi	4,8	0,44
8-Öğrencilerin Yönlendirilmesinde Meslek Liselerinin Ziyaret Edilmesi	4,2	0,44
9-Öğrencilerin Yönlendirilmesinde Meslek Liseleri Tarafından Yapılan Ziyaretler	4,2	0,83
10-Meslek Liselerine Yönlendirmede, Sektör Temsilcisi veya Alan Uzmanları Tarafından Yapılacak Seminerler	4,4	0,89

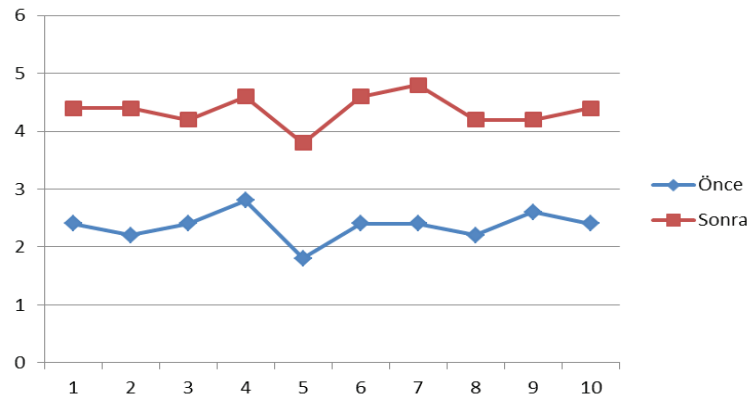
Seminer uygulamasına katılan öğretmenlerin mesleki ve teknik eğitime yönelik tutum ortalamaları 4.4'te gerçekleşmiştir. Seminer uygulaması rehber öğretmenlerin mesleki ve teknik eğitime öğrenci yönlendirmeye yönelik tutumlarını olumlu yönde artırmıştır. En yüksek ortalama özellikle velilere bilgi vererek onları yönlendirme ifadesinde gerçekleşmiştir.

Tablo.24.Seminer Uygulamasına Katılan Ortaokul Öğretmenlerinin Seminer Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t-Değeri	Anlamlılık
1-İş İmkanlarının Kapasitesine Yönelik Bilgi Edinme Gereksinimi	2	6,32	0,003
2-Kariyer Fırsatlarının Kapasitesine Yönelik Bilgi Edinme Gereksinimi	2,2	5,88	0,004
3-Ülkemizdeki Meslek Elemanı İhtiyacı İle İlgili Bilgi Edinme Gereksinimi	1,8	9	0,001
4-Ülkemizin Geleceği İçin Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi Hakkında Bilgi Edinme Gereksinimi	1,8	4,81	0,009
5-Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Liselere Yönlendirilmesi	2	6,32	0,003
6-Öğrencilerin Mesleki ve Teknik Liselere Yönlendirilmesinde Meslek Liseleri Hakkındaki Bilgi Edinme Gereksinimi	2,2	5,88	0,004
7-Velilerin Yönlendirilmesinde Mesleki ve Teknik Liselere Yönelik Bilgi Gereksinimi	2,4	6	0,004
8-Öğrencilerin Yönlendirilmesinde Meslek Liselerinin Ziyaret Edilmesi	2	6,32	0,003
9-Öğrencilerin Yönlendirilmesinde Meslek Liseleri Tarafından Yapılan Ziyaretler	1,6	4	0,016
10-Meslek Liselerine Yönlendirmede, Sektör Temsilcisi veya Alan Uzmanları Tarafından Yapılacak Seminerler	2	6,32	0,003

Ortaokul rehber öğretmenlerinin seminer uygulaması öncesi ve sonrası arasındaki ortalamaları arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere t-testi yapılmış, analiz sonuçlarına göre tüm değişkenlerde $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu, seminer uygulamasının ortaokul öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitime öğrenci yönlendirmeye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Şekil.6.Ortaokul Öğretmenleri İçin Uygulanan Seminer Öncesi ve Sonrası Tutumları

Ortaokul rehber öğretmenlerinin seminer uygulaması öncesi ve sonrası tutumları arasındaki farklılıklar Şekil.6'da gösterilmiştir. Şekilden de görüldüğü üzere seminer uygulamasının öğretmenler üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

5.2.7. Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Niteliklerinin Geliştirilmesine Yönelik Tutumları Üzerine Gerçekleştirilen Staj Uygulaması

Mesleki ve teknik okul öğrencilerinin niteliklerinin geliştirilmesine yönelik tutumları üzerine etkin staj uygulaması gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler ilk bir hafta normal staj şartlarına tabi tutulmuş, birinci haftadan itibaren daha önceki proje araştırmasında tespit edilen eksikliklerin olduğu alanları tamamlamaya yönelik yoğun bir program uygulanmıştır. Staj uygulaması öncesi ve sonrası tutum ortalamaları ile okul eğitimi ile staj eğitimindeki kazanımların farklılığı belirlenmiş, sonuçlar aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo.25. Staj Uygulamasına Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

	Sayı/Oran	Sayı	Yüzde
Demografik Özellikler			
Cinsiyet	Kadın	0	0
	Erkek	30	100
Yaş	16	5	16,6
	17	20	66,6
	18	5	16,6
Sınıf	10	10	33,4
	11	15	50
	12	5	16,6
OSB	20		66,6
Özel Okul	5		16,6
Devlet Okulu	5		16,6
TOPLAM		30	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerden %100'ü erkek olup, makine bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Çoğunluğu 17 yaşında olup, 20 kişi organize sanayi bölgesi okulu, 5 kişi özel mesleki ve teknik okulu, 5'i de normal devlet okulu öğrencisidir.

Tablo.26. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulama Öncesi İşletmedeki Uygulamalara Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart
		Sapma
1-İşyeri Kuralları	2,43	0,5
2-Davranış Kuralları İle İlgili Bilgilendirme	2,63	0,61
3-Usta Öğreticinin Davranışı	2,66	0,71
4-Kendimi İyi Hissetmek	2,7	0,65
5-Bir İşe Yaradığımı Hissetmek,	2,66	0,66
6- Kendimi Önemli Hissetmek	2,56	0,56
7-Bir Çalışan Gibi Hissetmek	2,63	0,61
8-Mesleğimle İlgili Makineleri Tanımak	2,53	0,57
9-İş Akışını Kavramak	2,6	0,72
10-Stajda Öğrendiklerimin Gelecekte İş Hayatımda Kullanabileceğime İncancım	2,73	0,63
11-Mesleğimle İlgili Olan Konuları Öğrenmek	2,6	0,67
12- Stajda Okuldan Öğrendiklerimden Farklı Şeyler Öğrenmek	2,63	0,66
13-Gelecekte Mesleğimi Sürdürme İsteği	2,63	0,71
14-Bu Mesleğin İş Ortamına Olan Sevgim	2,6	0,62
15-Bu Mesleğin Önemi Konusundaki Bilgim	2,6	0,62
16-Okulda Bu Meslek İle İlgili Öğrendiğim Bilgileri Uygulayabilme Ortamı	2,56	0,62

Staj uygulamasına katılmadan önce öğrencilerin mesleki ve teknik eğitim ile ilgili ifadelerle yönelik tutum ortalamaları 2,6'tür. En düşük ortalama öğrencilerin işyeri kuralları konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına yönelik tutumunda gerçekleşmiştir. En yüksek ortalama ise stajda öğrendikleri bilgileri gelecekte meslek hayatlarında kullanabileceklerine olan inançlarıdır. Ancak, tüm ifadelerle yönelik tutum ortalamaları genel anlamda düşüktür.

Tablo.27. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulama Sonrası İşletmedeki Uygulamalara Yönelik Tutumları

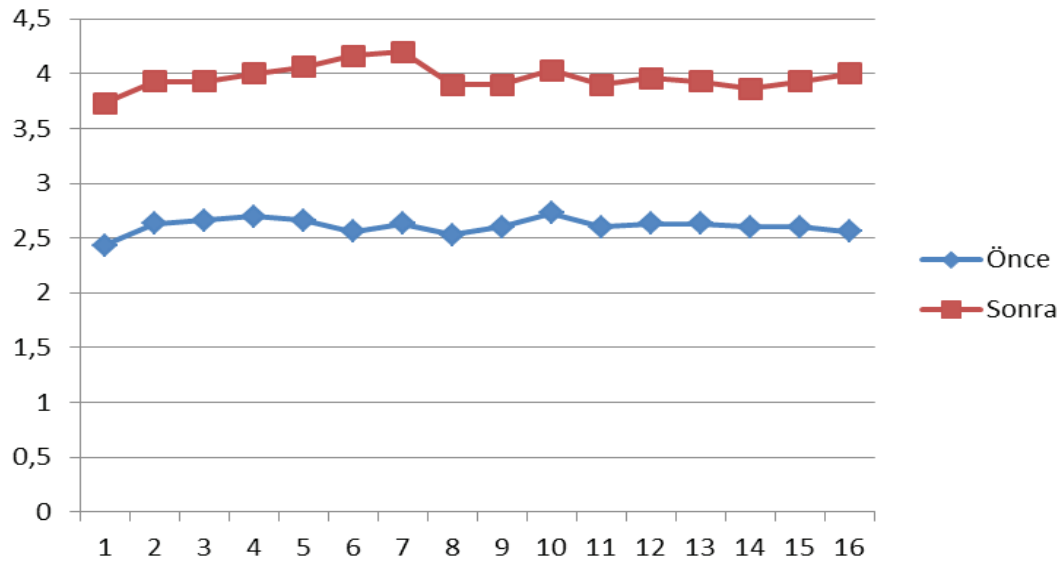
Değişkenler	Ortalama	Standart
		Sapma
1-İşyeri Kuralları	3,73	0,44
2-Davranış Kuralları İle İlgili Bilgilendirme	3,93	0,44
3-Usta Öğreticinin Davranışı	3,93	0,58
4-Kendimi İyi Hissetmek	4	0,58
5-Bir İşe Yaradığımı Hissetmek,	4,06	0,52
6- Kendimi Önemli Hissetmek	4,16	0,46
7-Bir Çalışan Gibi Hissetmek	4,2	0,55
8-Mesleğimle İlgili Makineleri Tanımak	3,9	0,54
9-İş Akışını Kavramak	3,9	0,66
10-Stajda Öğrendiklerimin Gelecekte İş Hayatımda Kullanabileceğime İncancım	4,03	0,61
11-Mesleğimle İlgili Olan Konuları Öğrenmek	3,9	0,6
12- Stajda Okuldan Öğrendiklerimden Farklı Şeyler Öğrenmek	3,96	0,66
13-Gelecekte Mesleğimi Sürdürme İsteği	3,93	0,63
14-Bu Mesleğin İş Ortamına Olan Sevgim	3,86	0,5
15-Bu Mesleğin Önemi Konusundaki Bilgim	3,93	0,58
16-Okulda Bu Meslek İle İlgili Öğrendiğim Bilgileri Uygulayabilme Ortamı	4	0,37

Staj uygulamasına katılan öğrencilerin uygulama sonrası mesleki ve teknik eğitim hakkındaki ifadelerine yönelik tutum ortalamaları 4.0'de gerçekleşmiştir. Staj uygulamasının etkin uygulanması sonucu stajyer öğrencilerin mesleki ve teknik eğitim ile ilgili tüm ifadelerine yönelik tutumlarının olumlu yönde önemli ölçüde arttığı görülmüştür. En yüksek ortalama kendilerini çalışan gibi hissetmek, kendilerini önemli ve iyi hissetmek, okulda ve işyerinde öğrendikleri bilgileri uygulamaya aktarabilme yeteneği, ifadesinde gerçekleşmiştir. Daha önceki yapılan araştırma sonuçlarında olumsuz olan tüm ifadelerine yönelik tutumların, etkin staj uygulamasıyla birlikte iyileştiği görülmüştür.

Tablo.28. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin İşletme İle İlgili Staj Öncesi ve Sonrası Tutum Ortalamalarındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t-Değeri	Anlamlılık
1-İşyeri Kuralları	1,3	15,27	0
2-Davranış Kuralları ile İlgili Bilgilendirme	1,3	15,27	0
3-Usta Öğreticinin Davranışı	1,26	15,42	0
4-Kendimi İyi Hissetmek	1,3	15,27	0
5-Bir İşe Yaradığımı Hissetmek,	1,4	13,61	0
6- Kendimi Önemli Hissetmek	1,6	12,99	0
7-Bir Çalışan Gibi Hissetmek	1,56	15,09	0
8-Mesleğimle İlgili Makineleri Tanımak	1,36	15,27	0
9-İş Akışını Kavramak	1,3	13,31	0
10-Stajda Öğrendiklerimin Gelecekte İş Hayatımda Kullanabileceğime İncanım	1,3	15,27	0
11-Mesleğimle İlgili Olan Konuları Öğrenmek	1,3	15,27	0
12- Stajda Okuldan Öğrendiklerimden Farklı Şeyler Öğrenmek	1,33	15,23	0
13-Gelecekte Mesleğimi Sürdürme İsteği	1,3	15,27	0
14-Bu Mesleğin İş Ortamına Olan Sevgim	1,26	15,42	0
15-Bu Mesleğin Önemi Konusundaki Bilgim	1,33	15,23	0
16-Okulda Bu Meslek ile İlgili Öğrendiğim Bilgileri Uygulayabilme Ortamı	1,43	15,57	0

Mesleki ve teknik okul öğrencilerinin etkin staj uygulaması öncesi ve sonrası tutum ortalamaları arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere t-testi yapılmış, analiz sonuçlarına göre tüm değişkenlerde $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu, etkin staj uygulamasının öğrencilerin mesleki ve teknik eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği görülmüştür.

Şekil.7. Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Öncesi ve Sonrası Tutumları

Mesleki ve teknik okul öğrencileri üzerine gerçekleştirilen etkin staj uygulaması öncesi ve sonrası tutumları arasındaki farklılıklar Şekil.7’de gösterilmiştir. Şekilden de görüldüğü üzere seminer uygulamasının öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo.29.Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulaması Bitiminde Okul Ortamındaki Kazanımlarına Yönelik Tutumları

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
1-Makineler İle İlgili Bilgi	2,73	0,69
2-Öğretmenler İle Ustabaşları Arasındaki Bilgi Düzeyi	2,8	0,66
3-Şirketler Hakkında Verilen Bilgi	2,63	0,55
4-İşyeri Kuralları Hakkında Verilen Bilgi	2,66	0,6
5-Öğretmenler/Ustabaşlarının Makineler Hakkındaki Bilgisi,	2,83	0,53
6-Öğretmenler/Ustabaşlarının Davranış Biçimi	2,73	0,63
7-Meslek Hakkında Verilen Bilgi	2,63	0,66
8-Mesleğimi Gelecekte Sürdürmemin Faydaları Hakkında Bilgi	2,6	0,77
9-Mesleğimde Kariyer Yaptığımda Alacağım Ücretin Yüksek Oluşu	2,33	0,6
10-Mesleğimde Çok Üst Konumlara Gelme Fırsatım	2,5	0,57
11-Mesleğimin Toplumdaki İtibarı	2,53	0,62
12-Sahip Olduğum Yeteneklerim Hakkındaki Farkındalığım	2,6	0,62
13-İş Hayatında Yerine Getirmem Gereken Sorumluluklarımın Düzeyi	2,8	0,61
14-Bu Mesleğin İş Ortamına Olan Sevgim	2,5	0,62
15-Okulda Öğrendiğim Bilgilerimin İş Hayatım İçin Yeterlilik Düzeyi	2,63	0,66
16-Okulda Bu Meslek İle İlgili Öğrendiğim Bilgileri Uygulayabilme Ortamı	2,53	0,73

Etkin staj uygulamasına katılan öğrencilerin mesleki ve teknik eğitimde okul ortamındaki eğitimin kendilerine kazandırdıkları ile ilgili ifadelere yönelik tutum ortalamaları 2,5’tür. En düşük ortalama Mesleğin toplumdaki itibarı, üst konumlara gelebilecek kariyer imkanı, mesleğin iş ortamına olan sevgi gibi ifadelerde gerçekleşmiştir.

Tablo.30. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulaması Bitiminde İşletme İle Karşılaştırdıklarında Okuldan Kazanımlarına Yönelik Tutumları

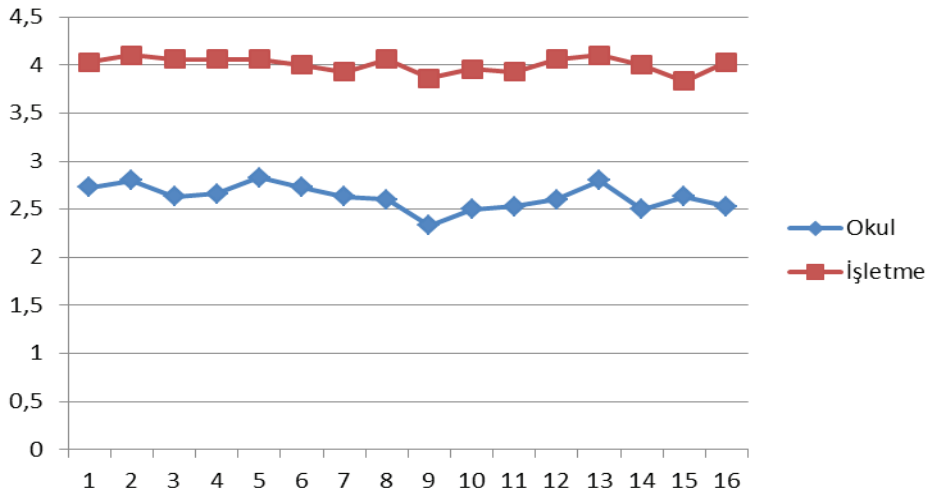
Değişkenler	Ortalama	Standart
		Sapma
1-Makineler İle İlgili Bilgi	4,03	0,49
2-Öğretmenler İle Ustabaşları Arasındaki Bilgi Düzeyi	4,1	0,4
3-Şirketler Hakkında Verilen Bilgi	4,06	0,52
4-İşyeri Kuralları Hakkında Verilen Bilgi	4,06	0,58
5-Öğretmenler/Ustabaşlarının Makineler Hakkındaki Bilgisi,	4,06	0,58
6-Öğretmenler/Ustabaşlarının Davranış Biçimi	4	0,58
7-Meslek Hakkında Verilen Bilgi	3,93	0,58
8-Mesleğimi Gelecekte Sürdürmemin Faydaları Hakkında Bilgi	4,06	0,69
9-Mesleğimde Kariyer Yaptığımda Alacağım Ücretin Yüksek Oluşu	3,86	0,68
10-Mesleğimde Çok Üst Konumlara Gelme Fırsatım	3,96	0,66
11-Mesleğimin Toplumdaki İtibarı	3,93	0,58
12-Sahip Olduğum Yeteneklerim Hakkındaki Farkındalığım	4,06	0,44
13-İş Hayatında Yerine Getirmem Gereken Sorumluluklarımın Düzeyi	4,1	0,4
14-Bu Mesleğin İş Ortamına Olan Sevgim	4	0,74
15-Okulda Öğrendiğim Bilgilerimin İş Hayatım İçin Yeterlilik Düzeyi	3,83	0,59
16-Okulda Bu Meslek İle İlgili Öğrendiğim Bilgileri Uygulayabilme Ortamı	4,03	0,41

Etkin staj uygulamasına katılan öğrencilerin mesleki ve teknik eğitimde staj yerindeki kazanımlarına yönelik tutum ortalamaları 4.0'te gerçekleşmiştir. Staj uygulamasına katılan öğrencilerin mesleğe yönelik staj yeri işletmedeki kazanımlarına yönelik tutum ortalamaları, okuldaki kazanımlarına yönelik tutum ortalamalarında daha yüksek çıkmıştır. En yüksek ortalama, iş yeri ortamındaki yerine getirmesi gereken sorumluluklarının önemi, gelecekte mesleğini sürdürmenin faydası, işyerindeki ustaların bilgi düzeyinin öğretmenlerden daha yüksek olduğu ifadelerinde gerçekleşmiştir.

Tablo.31. Staj Uygulamasına Katılan Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin İşletme İle Okuldan Kazanımlarına Yönelik Tutumları Arasındaki Farklılıklar

Değişkenler	Ortalama	t-Değeri	Anlamlılık
1-Makineler İle İlgili Bilgi	1,3	13,31	0
2-Öğretmenler İle Ustabaşları Arasındaki Bilgi Düzeyi	1,3	15,27	0
3-Şirketler Hakkında Verilen Bilgi	1,43	12,54	0
4-İşyeri Kuralları Hakkında Verilen Bilgi	1,4	13,61	0
5-Öğretmenler/Ustabaşlarının Makineler Hakkındaki Bilgisi,	1,23	15,7	0
6-Öğretmenler/Ustabaşlarının Davranış Biçimi	1,26	15,42	0
7-Meslek Hakkında Verilen Bilgi	1,3	13,31	0
8-Mesleğimi Gelecekte Sürdürmemin Faydaları Hakkında Bilgi	1,46	12,77	0
9-Mesleğimde Kariyer Yaptığımda Alacağım Ücretin Yüksek Oluşu	1,53	12,32	0
10-Mesleğimde Çok Üst Konumlara Gelme Fırsatım	1,46	12,77	0
11-Mesleğimin Toplumdaki İtibarı	1,4	13,61	0
12-Sahip Olduğum Yeteneklerim Hakkındaki Farkındalığım	1,46	15,83	0
13-İş Hayatında Yerine Getirmem Gereken Sorumluluklarımın Düzeyi	1,3	15,27	0
14-Bu Mesleğin İş Ortamına Olan Sevgim	1,5	14,35	0
15-Okulda Öğrendiğim Bilgilerimin İş Hayatım İçin Yeterlilik Düzeyi	1,2	11,93	0
16-Okulda Bu Meslek İle İlgili Öğrendiğim Bilgileri Uygulayabilme Ortamı	1,5	10,01	0

Mesleki ve teknik okul öğrencilerinden staj uygulamasına katılanların mesleğe yönelik okuldaki kazanımları ile staj yeri işletmedeki kazanımlarının ortalamaları arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere t-testi yapılmış, analiz sonuçlarına göre tüm değişkenlerde $p < 0.01$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu, staj uygulaması sonucunda, mesleki ve teknik eğitimdeki kazanımlara yönelik tutumlarda staj yeri uygulamalarının okuldaki kazanımlardan önemli ölçüde yüksek olduğu tutumu oluşmuştur.

Şekil.8. Mesleki ve Teknik Okul Öğrencilerinin Staj Uygulamasındaki Kazanımları İle Okuldaki Kazanımlarına Yönelik Tutumları

Staj öğrencileri üzerindeki staj uygulamasının okul kazanımları ile işletmedeki kazanımlarına yönelik tutumlar arasındaki farklılıklar Şekil.8'da gösterilmiştir. Şekilden de görüldüğü üzere staj uygulamasının işletmedeki kazanımların mesleğe yönelik tutumlar üzerinde daha olumlu bir yükselişe neden olmuştur.

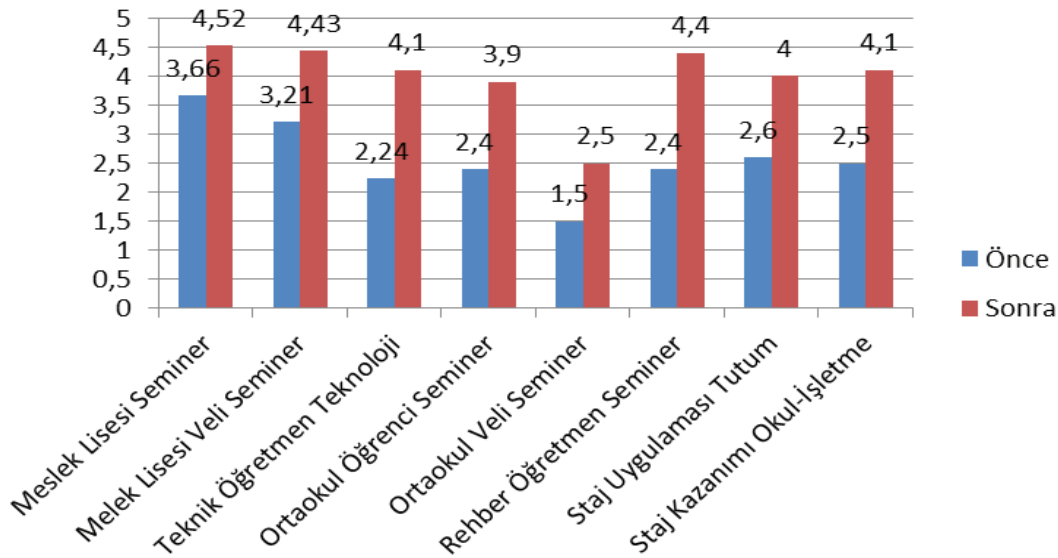
6. SONUÇ ve ÖNERİLER

2015 yılında Kocaeli Sanayi Odası'nın Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında gerçekleştirilen "Nitelikli Mesleki İstihdam ve Sürdürülebilir Stratejiler Geliştirme Projesi" araştırma sonuçlarına göre, mesleki ve teknik okulların tercih edilmesinde hem öğrenci hem de velilerde isteksizlik olduğu, bu okulların imajının hem toplum hem de öğrenciler açısından olumsuz olduğu, öğrencilerin mesleği sürdürmeleri konusunda motivasyonlarının düşük olduğu, mesleki ve teknik eğitimin ülkemizin nitelikli istihdam ihtiyacı bakımından öneminin farkındalığının düşük olduğu gibi birçok sorun belirlenmiştir. Buradan hareketle, bu okulların tercih edilmesini artırmak, nitelikli öğrencilerin bu okullara yönlendirilmesini sağlamak ve bu okulların imajını olumlu yönde geliştirmek üzere veli, öğrenci ve öğretmenlerin motivasyonunun olumlu yönde geliştirilmesi için birçok strateji önerisi geliştirilmiştir. Bu projede, daha önceki proje sonuçlarına göre geliştirilen strateji önerilerinin model uygulamasını gerçekleştirmek üzere birçok deneysel uygulama yapılmıştır.

Denek grupları, mesleki ve teknik lise öğrencileri, ortaokul öğrencileri, bu öğrencilerin velileri, ortaokul rehber öğretmenleri ve mesleki teknik okul alan öğretmenlerinden oluşmaktadır. Hedef gruplar üzerine gerçekleştirilen uygulamalar, mesleki ve teknik ortaöğretimdeki meslek markası oluşturmak üzere sistematik olarak hazırlanan seminerlerdir. Bu seminerler, sektörün önde gelen işletme sahip ve yöneticileri ile mesleki ve teknik liselerden mezun olup akademik olarak kariyerlerinin en üst basamağına ulaşmış bilinen kişiler tarafından sunulmuştur. Bu seminerler, tüm gruplara sunulmuştur. Seminer uygulaması, kitleler üzerinde mesleki ve teknik eğitimin önemine yönelik farkındalık yaratmak, iyi bir imaj oluşturmak, bu eğitimlerin kalitesini aktarabilmek ve bu eğitimleri alan öğrencilerin mesleki kariyerlerinin devamını yapmak üzere motive etmektir. Bir diğer uygulama ise mesleki ve teknik okul öğrencilerinden işletme stajında olanlardır. Bu öğrenciler stajlarının birinci haftasında rutin bir staj uygulamasına tabi tutulmuş, bir önceki projede mesleki ve teknik eğitimin nitelik açısından belirlenen eksikliklerinden, işyeri kuralları, iş akışı, öğrencinin kendine özgüveni, ustabaşı ya da işyerindeki öğreticinin rehberlik görevi, iş ve öğrenme motivasyonu gibi konulara ağırlık vererek gerçekleştirilmiştir. Bir diğer uygulama ise, teknik alan öğretmenlerinin güncel teknolojileri takip ederek öğrencilerin eğitim kalitesine katkıda bulunmalarını sağlamaktır. Bu uygulamada, öğretmenlerin teknolojik donanımları çağdaş olan işletmelerde, bilgi ve tecrübelerini artırmak amacıyla teknik bilgilendirme eğitimi gerçekleştirilmiştir. Son uygulama ise, ortaokul rehber öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitimin ülkemiz istihdamı için önemi konusundaki seminerlerden oluşmaktadır. Bu bilgilendirme seminerleri akademisyenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm örnek grupların, uygulamalar öncesi ve tabi tutuldukları uygulama sonrasında mesleki ve teknik eğitime yönelik tutumları ölçülerek, uygulamanın tutumlar üzerinde gerçekleştirdiği değişimler belirlenmeye çalışılmıştır.

Uygulamaların tutumların üzerinde gerçekleştirdiği değişimler Şekil.9'daki grafikte bir arada olarak gösterilmiştir.

Şekil.9. Mesleki ve Teknik Okul Öğrencileri, Ortaokul Öğrencileri, Öğrenci Velileri, Teknik Öğretmenler, Rehber Öğretmenler Üzerine Gerçekleştirilen Uygulamaların Öncesi ve Sonrası Farklılıklar

Uygulamaların tutumları değiştirmeye katkısı incelendiğinde; Meslek lisesi öğrenci seminerleri: 0,87, Meslek lisesi veli seminerleri: 1,22, Teknik öğretmen teknoloji uygulaması: 1,86, Ortaokul öğrenci seminerleri: 1,5, Ortaokul veli semineri: 1,0, Rehber öğretmen semineri: 2,0, Staj uygulaması: 1,6, Staj Uygulaması okul-işletme kazanım karşılaştırmasında işletme; 1,6 puan olarak katkı sağladığı görülmüştür. Bu sonuçlara göre, en yüksek kazanım rakamsal olarak ortaokul rehber öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitimin önemine olan tutumunda ve alan öğretmenlerinin teknoloji eğitiminde gerçekleşmiştir. Mesleki ve teknik okul öğrencilerine yapılan uygulama puanı her ne kadar 0,87 olmasına rağmen, yüksek bir ortalamanın daha üst skalada arttığı görülmüştür. Ortaokul öğrenci velilerinin seminer uygulamasından 1 puan derecesinde etkilendikleri, daha ötesinde zaten ortalamalarının çok düşük olması da bu grubun özellikle dikkate alınması gerekliliğini göstermiştir.

Araştırmada özellikle mesleki ve teknik eğitim sonrası meslekte nitelik kazanma ve devamlılığa yönelik, mesleki marka değerinin artmasında oldukça önemli olan faktörlerde sektör temsilcileri tarafından verilen eğitim seminerlerinden mesleki ve teknik okul öğrencileri ile onların velilerinin tutumlarının olumlu yönde önemli bir değişim olduğu görülmüştür.

Teknolojik yenilikleri takip için sahada uygulamaya gönderilen teknik öğretmenlerin algılarında oldukça büyük farklılıklar gerçekleşmiştir. Daha önce teknolojik yenilikleri çok da önemsemeyen ve önyargıları olan öğretmenlerin uygulama sonrası, hizmet içi eğitimler kapsamına bu uygulamaların alınması talebi sözkonusu olmuştur.

Ortaöğretimde görev yapan genç rehber öğretmenlerin mesleki ve teknik eğitime yönelik ülkemizdeki sanayi sektörünün ihtiyaçları ve geleceğe dönük olarak uluslararası rekabetteki önemi hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Daha tecrübeli öğretmenler tarafından ise, mesleki ve teknik eğitimin kısa yoldan meslek edinmek bakımından önemsendiği belirlenmiştir. Yapılan seminer uygulamasından olumlu yönde etkilenen ortaokul rehber öğretmenlerinin daha önce bu konularda eğitim almadıklarını, mesleki ve teknik eğitimin bu derece önemli olduğunun farkında olmadıkları ifadelerine rastlanmıştır. Ortaokul yönetimlerinin diğer okullarla rekabette meslek lisesine ne kadar az öğrenci gönderirlerse o kadar başarılı olacakları ile ilgili bir istatistik baskısı nedeniyle, öğretmenlerin öğrencileri mümkün olduğunca diğer okullara yönlendirdiği ve motive ettiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, yönetim baskısının da mesleki ve teknik okullara öğrenci yönlendirmelerinin önünde engel olduğunu belirtmişlerdir.

Staj uygulamasında, batılı ülkelerdeki modellerin etkisi ölçülmüş tüm değişkenlerde olumlu farklılıklar belirlenmiş olup, mesleki ve teknik okul öğrencilerinin hassas yürütülen staj uygulamasından dolayı mesleki motivasyon kazandıkları tespit edilmiştir.

Mesleki ve teknik okul öğrenci velilerinin geleceğe dönük beklentilerinin düşük olmasına rağmen, seminer uygulamasının ardından bu bilgileri ilk kez duyduklarını, çocuklarının mesleki ve teknik eğitim okullarında eğitim görmesinden mutluluk duyduklarını belirtmişlerdir. Mesleki ve teknik okul öğrenci ve velilerinin okul tiplerine göre farklılıkları incelendiğinde, özel okullardaki öğrencilerin ve velilerinin motivasyonunun yüksek olduğu, uygulamalardan daha yüksek oranda etkilendikleri, farkındalıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Sırasıyla organize sanayi bölge okulu ve normal devlet okulu takip etmiştir. Bu durumda, farkındalığı yüksek olan hem öğrenci hem de velilerin proje kapsamında uygulanan yöntemlerden daha fazla etkilendikleri görülmüştür.

Ortaokul öğrenci velilerinin mesleki ve teknik okullara yönelik motivasyon düzeyleri oldukça düşük olup, seminer uygulaması sonrasında ise çok az bir iyileşme olduğu görülmüştür. Tüm gruplar içerisinde en isteksiz grup ortaokul öğrenci velilerinde gerçekleşmiştir. Ancak ortaokul öğrencilerine verilen seminer sonrası ortaokul öğrencilerinin velilerinin aksine oldukça anlamlı olum tutum gösterdikleri görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinden son sınıfta olanların daha duyarlı olduğu, alt sınıflardaki öğrencilerin konuya ilgisiz olduğu görülmüştür. Ancak, bu öğrencilerin büyük ölçüde aileleri ve rehber öğretmenleri tarafından yönlendirildikleri, özgür düşünemedikleri belirlenmiştir.

Bu sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler şöyledir;

-Teknik okul öğretmenlerinin güncel teknolojilere yönelik hizmet içi eğitime tabi tutulmaları, bunun düzenlenmesinin okulların seminer haftalarının etkin ve verimli kullanılabileceği döneme denk getirilerek düzenlemeler yapılması oldukça yararlı olacaktır. Bu eğitimler için sanayiye uzak okullar ve öğrenciler için de yeni teknolojiler ile tanışma fırsatı sunabilmek için; merkezi modern eğitim birimleri oluşturularak, gezici atölyeler kurularak hem öğretmen hem öğrenciler için yıl boyu birkaç günlük teknoloji tanıtım eğitimleri gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

-Özellikle sektör temsilcilerinin ve mesleki teknik eğitimde kariyerinin üst düzeyine ulaşan model alınacak kişiler tarafından hem ortaokullarda hem de meslek liselerinde seminerlerin düzenlenmesi, mesleki ve teknik eğitim markasının geliştirilmesinde oldukça önemli rol oynayacaktır.

-Mesleki ve teknik okul öğrencilerinin kariyer gelişimi, işyeri kuralları, çalışma etiği, iş hukuk gibi alanlarda eğitim almalarının işyeri ortamına kolay uyum sağlamalarında ve mesleki gelişime motive olmalarında oldukça olumlu katkısı olduğundan, müfredat programında yer almasının yararlı olacağı görülmüştür. mesleki ve teknik eğitim okullarında eğitim görmesinden mutluluk duyduklarını belirtmişlerdir.

Mesleki ve teknik okul öğrenci ve velilerinin okul tiplerine göre farklılıkları incelendiğinde, özel okullardaki öğrencilerin ve velilerinin motivasyonunun yüksek olduğu, uygulamalardan daha yüksek oranda etkilendikleri, farkındalıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Sırasıyla organize sanayi bölge okulu ve normal devlet okulu takip etmiştir. Bu durumda, farkındalığı yüksek olan hem öğrenci hem de velilerin proje kapsamında uygulanan yöntemlerden daha fazla etkilendikleri görülmüştür.

Ortaokul öğrenci velilerinin mesleki ve teknik okullara yönelik motivasyon düzeyleri oldukça düşük olup, seminer uygulaması sonrasında ise çok az bir iyileşme olduğu görülmüştür. Tüm gruplar içerisinde en isteksiz grup ortaokul öğrenci velilerinde gerçekleşmiştir. Ancak ortaokul öğrencilerine verilen seminer sonrası ortaokul öğrencilerinin velilerinin aksine oldukça anlamlı olum tutum gösterdikleri görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinden son sınıfta olanların daha duyarlı olduğu, alt sınıflardaki öğrencilerin konuya ilgisiz olduğu görülmüştür. Ancak, bu öğrencilerin büyük ölçüde aileleri ve rehber öğretmenleri tarafından yönlendirildikleri, özgür düşünemedikleri belirlenmiştir.

Bu sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler şöyledir;

-Teknik okul öğretmenlerinin güncel teknolojilere yönelik hizmet içi eğitime tabi tutulmaları, bunun düzenlenmesinin okulların seminer haftalarının etkin ve verimli kullanılabileceği döneme denk getirilerek düzenlemeler yapılması oldukça yararlı olacaktır.

Bu eğitimler için sanayiye uzak okullar ve öğrenciler için de yeni teknolojiler ile tanışma fırsatı sunabilmek için; merkezi modern eğitim birimleri oluşturularak, gezici atölyeler kurularak hem öğretmen hem öğrenciler için yıl boyu birkaç günlük teknoloji tanıtım eğitimleri gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

-Özellikle sektör temsilcilerinin ve mesleki teknik eğitimde kariyerinin üst düzeyine ulaşan model alınacak kişiler tarafından hem ortaokullarda hem de meslek liselerinde seminerlerin düzenlenmesi, mesleki ve teknik eğitim markasının geliştirilmesinde oldukça önemli rol oynayacaktır.

-Mesleki ve teknik okul öğrencilerinin kariyer gelişimi, işyeri kuralları, çalışma etiği, iş hukuk gibi alanlarda eğitim almalarının işyeri ortamına kolay uyum sağlamalarında ve mesleki gelişime motive olmalarında oldukça olumlu katkısı olduğundan, müfredat programında yer almasının yararlı olacağı görülmüştür.

-Etkin staj uygulamasının mesleki ve teknik okul öğrencilerinin mesleki kariyerlerini sürdürme eğilimlerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Dolayısıyla, etkin staj eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için, tüm işletmelerin stajyer almada gönüllülüğünün sağlanması, staj sürelerinin makul süreler içinde düzenlenmesi, ancak bu süreler içerisinde öğrenciler ile birebir staj uygulaması gerçekleştirilmesi için çeşitli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. İşletmelerde usta eğitimcilerin teşvik edilmesi için motivasyon araçları geliştirilmelidir.

-Ortaokul rehber öğretmenlerinin mesleki ve teknik eğitime yönelik ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmesi ile birlikte ortaokul öğrencilerinin mesleki ve teknik okullara yönlendirilmesinin kolaylaşacağı düşünülmektedir.

-Ortaokul öğrenci velilerinin mesleki ve teknik liselere yönelik ön yargıları olduğu, bu ön yargıları giderilmesinde mevcut projemizde uygulanan stratejilerden daha ayrıntılı stratejiler uygulanması gerektiği, bu konuda veliler üzerine seminer çalışmalarına ağırlık verilmesinin yararlı olacağı görülmüştür. Mesleki ve teknik okulların tercih edilebilir olmasında ortaokul öğrenci velilerinin motivasyonunun üzerinde durulması gereken en önemli konu olduğu kanısına varılmıştır.

-Uygulamalarda, mesleki ve teknik okullara yönelik farkındalığı yüksek olan öğrenci ve velilerin çok daha yüksek düzeyde uygulamalardan etkilendikleri görülmüştür. Dolayısıyla, eğitimin kalite ve niceliğini artırabilmek, olumlu imaj oluşturabilmek için farkındalığa yönelik çalışmalar yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle, özellikle ortaokullara yönelik olarak hem öğrenci hem de veliler için en azından son yılda mesleki ve teknik eğitime yönelik bilgilendirme toplantıları yapılması, bu bilgilendirme toplantılarının etkili olabilmesi için sektör yetkilileri, mesleki ve teknik alanda kariyerlerinin zirvesine ulaşmış kişilerin rol almasının çok büyük ölçüde etkili olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AAKER, D.A. 1991. Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of a Brand Name. New York: The Free Press, 224,p.
- ALKİBAY, S. 2005. "Profesyonel Spor Kulüplerinin Taraftar İlişkileri Yoluyla Marka Değeri Yaratmaları Üzerine Bir Araştırma". H.Ü.İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 1, s.83-108.
- DURSUN, Y. ve M. Çerci. 2004. "Algılanan Sağlık Hizmeti Kalitesi, Algılanan Değer, Hasta Tatmini ve Davranışsal Niyet İlişkisi Üzerine Bir Araştırma". Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 23 (Temmuz-Aralık), 1-16.
- Alkan, C., Doğan, H. Ve Sezgin, İ. (1994), "Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları", Gazi Üniv. İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara.
- KARCIOĞLU R.,Bilgili, B.,Yazarkan, H., (2010). "Muhasebe Yüksek Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Alan Araştırması. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi (TURMOB), 10(31), 1-15.
- Avrupa Meslek Yüksek Okulu (2012), "Meslek Liselerinin Sorunları", İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü
- KAVAS, Alican. 2004. "Marka Değeri Yaratma", Pazarlama İletişim ve Kültürü Dergisi, Cilt:3, Sayı:8, Nisan 2004, s.16-25.
- KELLER, Kevin Lane, 1993. "Conceptualizing, Measuring and Managing Customer-Based Brand Equity". Journal of Marketing 57(1), 1-22.
- KOCAELİ SANAYİ ODASI, (2015). Nitelikli Mesleki İstihdam ve Sürdürülebilir Stratejiler Geliştirme Projesi, Kocaeli Sanayi Odası Yayınları, İGE.15. Kocaeli.
- MACINNIS, Deborah J., Stewart Shapiro, and Gayathri Mani. 1999. "Enhancing Brand Awareness Through Brand Symbols", Advances in Costumer Research. 26, 601-608.
- MAULDİN, S., Crain, J. L., & Maunce, P. H. (2000). The Accounting Principles Instructor's Influence on Students' Decision to Major in Accounting, Journal of Education For Business, 75(3), 142-148.
- MONROE, K.B. 1990. Pricing, Making Profitable Decisions, 2nd ed., London: McGraw Hill.
- ÖMÜRBEK, V., & Usul, H. (2008). Muhasebe Mesleğinin Seçilmesinde Etkin Olan Etkenlerin Faktör Analizi İle İncelenmesi, Muhasebe Finansman Dergisi, (37), 164-173.
- SCHECHTER, L. 1984. "A Normative Conception of Value", Progressive Grocer Executive Report, 12-14.
- TEK, Ö.B., Özgül, E. 2005. Modern Pazarlama İlkeleri. Birleşik Matbaacılık, İzmir.
- TREACY, M. ve F. Wiersima (1995), The Discipline of Market Leader, London: HarperCollins'dan aktaran Khalifa, A. S. (2004), "Customer Value: A Review of Recent Literature and An Integrative Configuration", Management Decision, 12 (5), 649.
- ÜZTÜĞ, F. 1997. "Marka Değeri: Kavram ve Yönetimi". Pazarlama Dünyası. Yıl: 11, s.61, s.19-25.
- ZEITHAML, V. A. 1988. "Consumer Perceptions of Price, Quality and Value: A Means-End Model and Synthesis of Evidence". Journal of Marketing, 52 (July), 2-22.

KOCAELİ SANAYİ ODASI
KOCAELİ CHAMBER OF INDUSTRY

MERKEZ
Fuar içi 41040 İzmit - KOCAELİ
T: 0262 315 80 00
F: 0262 321 90 70
kso@kosano.org.tr
www.kosano.org.tr

GEBZE TEMSİLCİLİĞİ
Arapçeşme Mah. Kavak Cad.
Bayramlar Plaza No:16 K:3
Gebze - KOCAELİ
T: 0262 641 06 62-63
F: 0262 641 01 05
gebze@kosano.org.tr

ÇAYIROVA TEMSİLCİLİĞİ
TOSB - TAYSAD
Organize Sanayi Bölgesi
Çayırova - KOCAELİ
T: 0262 658 29 20-21
F: 0262 658 29 22
cayirova@kosano.org.tr

DİLOVASI TEMSİLCİLİĞİ
Dilovası Organize Sanayi Bölgesi
1. Kısım Tuna Cad. No:4
Dilovası - KOCAELİ
T: 0262 754 85 12
F: 0262 754 09 86
dilovasi@kosano.org.tr